

פרשת מטות מסעי

שיעורים מכ"ק מרן רבינו שליט"א

נמסרו בשנים קודמות
נכתבו ע"י הרה"ח ר' נפתלי בינג שליט"א

'קרבה אל נפשי - גאלה'

"וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה', ובסוף הספר אלה המצוות אשר צוה ה' ביד משה אל בני ישראל... הענין הוא ארז"ל אל תהי בז לכל דבר, וכן מעשה דר"א בר"ש שנדמה לו אליהו לאדם מכוער שאין כמוהו עד שגינה אותו ר"א וכו' ואח"כ אמר לו אליהו מוסר עד שקיבל על עצמו שלא לעשות כן וכו'".

להודות על האמת...

השבוע נלמד אי"ה כיצד ניתן לתקשר עם כל אדם בעולם. לאדם יש בחירה האם לראות בזולת את הנקודה הטובה שבו או חלילה להיפך. במציאות אדם נוטה להפריך את השני וזאת כפי שבאר הפרה"א מספר פעמים שאדם שלא עובד על מידותיו 'מאליו נמשך אל החיצונים', מכיון שהוא נותן שליטה מוחלטת לגופו לגבור על פנימיות הנפש שבו – שהרי אדם נברא גוף ונפש יחד והעבודה היא להגביר חלק הנפש על חלק הגוף... אמנם הסיבה העמוקה יותר שאדם נוטה להתנהג כך ואת זה יבאר לנו הפרה"א השבוע בהרחבה, היא לא רק מפני הגברת חלק הגוף על הנפש מחמת חוסר עבודת המידות, אלא משום שאדם לא מוכן לעמוד שם באותו מקום שמראים לו את הכיעור של עצמו ושל מידותיו על ידי השני ולא מסכים להודות באמת שמראים לו את התנהגותו עצמו דרך סרָאָה...

ישנו 'ווארט' ידוע בשם הבעש"ט הק' על המשנה **'כל נגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו'** והעולם מבארים שכל נגעים אדם רואה חוץ מהנגעים של עצמו... אולם הבעש"ט הק' באר, שכל הנגעים שאדם רואה בחוץ – צריך להפנים ולדעת שאת נגעי עצמו הוא רואה. וזהו **'אל תהי בז לכל דבר'**. מביא הפרה"א מעשה מר"א בר"ש שהלך בדרך ואליהו הנביא רצה ללמדו שיעור במוסר ונדמה לו כאדם מכוער והוציא אותו משלוותו עד שאמר עליו ר"א כמה מכוער אתה. או אז נגלה אליו אליהו הנביא ולימדו, וקיבל עליו שלא לעשות זאת יותר... אמנם אין אנו נכנסים לעומקם של דברים אך הרעיון בשבילנו הוא לראות דרך כל אדם את המצב שלנו.

הסיבה שהקב"ה שולח לנו אנשים שניפגש איתם ולא דווקא בנסיבות מצליחות אלא להיפך, מצבים של התמודדויות ובכל התחומים, הן משום שאדם מגיע למצב שמרגיש שהוא מצליחן ובאמת הוא עושה דברים טובים אך שוכח את העיקר – להכיר שהקב"ה מכוון אותו להצלחות הללו וממילא נהיה אדון לעצמו, אז עושה עימו הקב"ה חסד ומביא לו התמודדות. או אז יש לאדם זה בחירה, אם מבין את הסיבה ומיד פונה לה' ומתקשר אליו ומחזיר את כל ההצלחות על ידי הודאה לה' ששם אותו במקומות ראויים, הרי שמעלה את הסיבה ומתקן את כל עברו... אך אם עושה מהסיבה מציאות ומבזה את השני, לא השכיל להבין את הרמז וממילא צריך רמז 'עבה' יותר וד"ל... וראיה לדבר שאם כואב לאדם איזה דבר או שיש לו מצוקה כלשהי סימן הוא שזה באמת קשור אליו, ואם הוא לא כזה בפועל, ודאי שיש לו את זה בכח כלומר שיכול בקל להגיע למצבים שרואה בחוץ, ולכן האדם צריך לפתוח את העיניים ולכלכל את צעדיו בכל מצב לבחון כיצד זה קשור אליו.

"והענין כי הנה ידוע מאמר כל פעל ה' למענהו ופי' כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שכל הבריות שבעולם עד השלשול קטן שבים צורך העולם בהם וגדולת הבורא מתגלית בהם יותר מבלתם שאם היה אפשרי ההתגלות בלתם – לא היו נבראים".

מבאר הפרה"א כי כל מטרת הבריאה היא לגלות את כבוד ה', ולכן כל דבר שקיים בעולם סימן הוא שיש דרכו איזה גילוי כבוד ה' בעולם, ובגילוי הזה נתכבד האדם בחיר הבריאה לגלות. וממילא אם לא היה כבוד ה' באיזה מן הבריות הרי שלא היה נברא כלל. ועל כן צריך לכבד כל בריאה ובריה לגלות דרכה את כבוד השי"ת. אמנם הכי קל לאדם להאשים את השני! ובשביל זה ישנם הסברים מהסברים שונים לכל אדם 'לכסות' את עצמו מדוע מה שרואה לא קשור כלל אליו אלא פגמי השני... אך כל זה הוא מפני שאדם מסתכל על המצב הנ"ל בהסתכלות חיצונית, אך האמת הפנימית היא שכל מצב כזה בא ללמד את האדם לראות את האפסיות של עצמו (וזה חסד בפני עצמו שנותנים לאדם רק **לראות** את השני באפסיותו ועי"ז האדם ילמד לעצמו ולא נותנים לאדם **לחוות זאת בפועל** ואכמ"ל) ומנגד את גדולתו של הבורא ב"ה וב"ש.

גילוי השי"ת גם על ידי הניגודיות...

"עד שאין לך דבר שבעולם אפי' הקליפות ואומות העולם ועונשין הכל לכבודו יתברך שמו, וזהו סוד ומלכות בכל משלה".

עוד נקודה שמאפיינת את כבוד ה' בעולם היא הניגוד לה', כאומות העולם והקליפות. וכבר מבואר ברמח"ל שאם לא היו אלו הדברים היה כביכול חסר בכבוד ה' בעולם. הקב"ה נתן כח באותן קליפות שייראה כאילו יש להם שליטה מסוימת וזאת כדי שהאדם יתן את ליבו לפצח גם את הנקודה הזו לגלות שבאמת אין בהם כלום. ורמה זו של גילוי השי"ת בתוך הקליפות היא נקראת 'ייחודו יתברך' וכבר ביארנו בעבר שכמה שאדם מגלה את הבורא ית' יותר בעומק הקליפות, הגילוי הזה הרבה יותר עוצמתי...

"והענין הוא אם יראת עונש או יראת בושתי או יראת הרוממות שמתעורר האדם על ידם, ובכל אחד מיראות הנזכרות יש כמה וכמה פרטים עד אין קץ ומספר וכמו כן מתחלקין האהבות ושאר המידות והתקשרות עד אין קץ כידוע".

גמדת ההכנעה היא 'יריית הפתיחה' בעבודת ה' אפי' אם לא מבין מה יש בזה...

מבאר הפרי הארץ שכל המצבים שלמדנו עד כה הינם מצבים שאדם רואה בחוץ וצריך להפנים שיש לו קשר עמהם, אך על אחת כמה וכמה האדם עצמו ג"כ אף פעם לא נמצא במצב סטטי אלא כל הזמן משתנה, פעמים הוא בחסד ופעמים שנכנס לגבורות וכן על זה הדרך, אם אדם יבחן את עצמו יגלה שאין רגע אחד

דומה לחבירו וכפי שיש במידות עצמן פרטי פרטים כגון חסד שבחסד וגבורה שבחסד, וכן גבורה שבחסד וגבורה שבגבורה כמו כן משתנה אצל האדם היראות השונות והאהבות השונות, פעם יש לו יראה מעונש שמונעת אותו מלחטוא ופעם דווקא יראת הבושת תחזיק אותו, וכן אם הוא בחודש אלול לדוג' שם מרגיש האדם יראת הרוממות מהבורא ית' אז היראה היא בדרגה אחרת לגמרי. כל זה הוא בכוונה תחילה שבכל מצב שנמצא יתן שם הכנעה לראות את יד ה' הנפלאה שמוליכה אותו צעד אחר צעד בנבכי העוה"ז עד כמה צריך האדם בכל רגע נתון את חסדי הבורא. ואמנם יתירה מזו מבאר בספר 'יושר דברי אמת', כשאדם נותן הכנעה במצבים שעוברים עליו, גם אם אינו 'מבין' מיד מה ה' רוצה ממנו, אלא נותן מחשבה פשוטה שהכל מאת ה' ויש כאן הנהגה מכוונת, גם זה נכלל בעבודת השי"ת ופרסום כבוד ה' בעולם ועם הזמן יזכו אותו משמים גם 'להבין' מה מתבקש ממנו.

מחשבות – היכן מקומם בעבודת ה'?

"כידוע שהמחשבה היא קומה שלימה אם טוב ואם רע ח"ו, מתעורר ממנה להשי"ת ב"ה אם ליראתו הנזכרת אם לאהבתו ית' או כל מדה ומדה שהוא מודד – הוא מודה לו יתברך".

אדם נוטה לומר שהיכן שנמצאת העשייה שם הנקודה המתבקשת בעבודת ה', וזהו הגורם לאדם לתת למחשבותיו 'לרוץ' בלי להתבונן כלל היכן הוא עומד בשליטת המחשבות והניווט שלהם לעבודת הבורא. וכבר ידוע בעולם הרפואה שבשביל לעשות את הפעולה ה'פשוטה' של הנשימה שהריאה מתכווצת ונפתחת, מעביר המח לריאה כחמשה עשר אלף מסרים ותדרים שונים עד הפעולה המתבקשת... וזה מבהיר לנו הפרה"א שהמחשבה היא קומה שלימה שמשפיעה ישירות על האדם וסביבתו וכן על כל העולם... בשם המהר"ל מבארים שכשאדם חושב טוב כולו נהיה טוב וכשחושב רע חלילה כולו נהיה רע מכף רגל ועד ראש, וזהו מה שמבארים על הפסוק '**מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב**'. האיש החפץ להיות בחיים שהם קשר עם הבורא שהוא חי החיים זהו ע"י '**אוהב ימים לראות טוב**', על ידי שחושב רק טוב וחיובי ממילא נמצא תמיד מקושר לה'.

לדבר בכל השפות

"ובזה היה יודע שלמה המלך ע"ה הלשונות מכל הבריות שבעולם בהסתכלותו על עצמו וחילופו וחילופי חילופיו, שהרי אין המחשבה עומדת אפילו רגע אחד אבל פושט ולובש צורה תמיד כידוע ולא כל העתים שוים כידוע מכ"ח עתים שבקהלת והשתנות לאין מספר".

מבאר הפרי הארץ זי"ע דבר נפלא כי לכאורה מה ענין יש בזה שידע שלמה המלך כל לשונות שבעולם? אך הביאור הוא ששלמה המלך ע"ה חי בכזו דקות של אבחנה בעבודת ה', שכל רגע ורגע השכיל לחיות בדביקות לפי הסיבות שהקב"ה שלח לו, וזו הכוונה שהיה יודע כל הלשונות מכל הבריות – כי לפי ההשתנות אצלו השיג מה הקב"ה רוצה ממנו ע"י אדם זה וע"י בריה זו. וכפי שביארנו שכל המחשבות שרצות באדם יש להן סדר וסיבה ואף למחשבה הנעצרת לבסוף במוחו של האדם יש לה תכלית שיעלה דווקא אותה מכל המחשבות... והמחשבות משתנות כל רגע ורגע לפי הענין כידוע מכ"ח עתים המובאים בקהלת. יש זמנים

שרוצים שנגלה את הקב"ה בחסד ויש זמנים שמתהפך כעבור שניה לגבורה כל זה כדי שיתן האדם בכל רגע קשר לבורא ית' ויראה את יד ה'.

האמת על תכלית ותיקון המחשבות.

"ודבר זה נוהג אפי' בגדולי הצדיקים, ואפילו משה רבינו ע"ה, כנגדו היה בלעם דעת דקליפה – שהיה כולל כל הדעת ומחשבות חוץ... כמאמר את זה לעומת זה עשה אלקים, ואחרי שמשה רבינו ע"ה היה דעת דקדושה כידוע וכמאמר הבעש"ט שכל מה שהיה בכלעם היו חושדים למשה רבינו ע"ה... מפני שכל זמן שלא נגמרה עליית השכינה... מוכרחים כל העליות להיות רק במחשבת אדם כשר".

מבאר כאן הפרי הארץ יסוד עצום בתיקון המחשבות. לכאורה כיצד יתכן שחשדו את משה רבינו ע"ה בדברים שהיה בכלעם? אך כידוע זה לעומת זה עשה האלקים ובכדי שיהיה תיקון לכל המחשבות שהן גם חלק בלתי נפרד מהבריאה... חייב שיעברו כל המחשבות באדם כשר. וממילא בעוד שבלעם הרשע נמשך על ידי מחשבותיו לעשייה רעה וחורבן העולם, הרי שמשה רבינו ע"ה משך את המחשבות הללו לעבודת השי"ת להכיר את חסד ה' ששומר עליו ומנחה אותו בכל רגע. וזהו מוסר השכל לכל אדם למשוך את המחשבות לעלות על ידם ולא חלילה להגיע מהם ליאוש וחוסר רצון להתקדם...

"והאדם הכשר אי אפשר לו להגיע ולעלות אל שורשו כי אם על ידי שכנגדו – שיעלו במחשבתו והוא יתעורר מהם לבוראו והן הן הניסיונות כמארז"ל בברייתו של עולם מעיקרא חשוכא והדר נהורא"...

הכל תלוי בהסתכלות האדם, וכמו שביארו בשם הרה"ק ר' יצחק מווארקי זי"ע, על מאמר **'כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו'** שכשאדם רואה שיצרו גדול הימנו יידע שזה זמן גדול בשבילו – הזדמנות להעפיל יותר גבוה... וזו הסתכלות חיובית על ניסיונות, במקום ליפול בהם בייאוש לנווט אותם לראות את ההשגה שאפשר להגיע על ידם... וכן מצינו בבריאת העולם שקודם היה חושך אך כשיש חושך אין זה אומר שאין עולם... אלא יש הכל רק אין האדם רואה את זה, ואחרי העבודה מגיעה ההארה.

"לכן כשהאדם רוצה להכניע איזה דבר רע העומד עליו בתחילה צריך להכניע באמת לפני ה' ב"ה מאותו הרע השוכן בעצמו וזהו ביטול הרע והמתקת הדין".

הוא הוא מה שהתחיל הפרי הארץ באותו מעשה באדם מכוער, שכשאדם רוצה להכניע את הניסיונות צריך לדעת שמה שהביאו לו אדם מכוער – קרי ניסיונות ומצבים שאדם מנסה להתחמק מהם, הם לא משום שרצו להראות לו אדם מכוער אלא להיפך שיידיע **שהוא** הסיבה לאדם המכוער שכן לא רצה לראות את ההשגחה העליונה וממילא צריך תזכורת... ויכול האדם לבחור ולהתעסק עם הכיעור של הזולת ולבזות אותו ולהגדיל את עצמו על ידי כך, או לבחור לראות את האמת ולתקן בזה את כל העולמות.

"וזוהו שאמר קרבה אל נפשי גאלה ואח"כ אמר למען אויבי פדני פי' בתחילה ביקש שתבא הגאולה לנפשו מכל אומות העולם שהם ההתקשרות במחשבת חוץ, וממילא יהיה פדוי מאויביו שהוא ביטול הקליפה והמתקת הדינין".

דוד המלך ע"ה כשקילל אותו שמעי בן גרא וזרק עליו אבנים אמר **'ה' אמר לו קלל'**. אע"פ שכל המצב וכל הסיבות היו לטובת דוד המלך, שמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ויכול היה בשניה אחת לצוות להרוג אותו עפ"י הדין! אך אעפ"כ בחר דוד המלך ע"ה שלא להפסיד את הקשר בורא שמתגלה כעת על ידי מצב זה, ובחר לחיות שאין שמעי ואין מלך והכל הוא נקודה אחת של קשר בורא!!! ולכן כשאמר ה' אמר לו קלל מובא במדרש שבאותו הרגע זכה דוד המלך להיות רגל רביעי שבמרכבה...

זהו ביאור הפסוק **'קרבה אל נפשי'** – כשאדם מקרב אל נפשו את כל הסיבות, המחשבות הלא טובות – אלו הניסיונות, ואת כל המצבים שמתמודד בהם לחיות דרכם בקשר בורא אז **'גאלה'**, הוא מביא את עצמו לגאולה. גאולה פרטית וגאולה כללית.

[שיעור חורש"י בין המיצרים, נמסר ליל שישי פר' מטו"מ תשע"ה]

'א"ך – טוב לישראל'

במדרש: 'שלוש מתנות נבראו בעולם, זכה באחת מהן נטל חמדת כל העולם, זכה בחכמה זכה בכל, זכה בגבורה זכה בכל, זכה בעושר זכה בכל, אימתי, בזמן שהן מתנות שמים ובאות בכח התורה. אבל גבורתו ועושרו של בשר ודם אינו כלום. וכן ירמיהו אומר כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגיבור בגבורתו... ומתנות אלו בזמן שאינן באין מן הקב"ה סופן להפסק ממנו. שנו רבותינו, שני חכמים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מעובדי כוכבים, אחיתופל מישראל ובלעם מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני גיבורים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאומות העולם, שמשון מישראל וגלית מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני עשירים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאומות העולם, קרח מישראל והמן מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם. למה, שלא היתה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם."

מקשה השפ"א זי"ע כיצד שייך שאדם יחטוף משהו שהקב"ה מעניק לו – לעצמו? הרי כל העולם שייך לקב"ה והוא הנותן לאדם חכמה או כח או עושר, ומה שייך כאן לשון יחטוף? מבאר השפ"א כי אמנם ידוע שישנם ג' דרגות בהן האדם צריך לעבוד את ה', במחשבה, דיבור, ומעשה. כשהקב"ה מעניק לאדם עושר, הוא מעניק לו את העושר במעשה בלבד. אך עושר זה בא בתנאי שבשאר החלקים האדם יזכור שהשי"ת העניק לו עושר זה. ועל כן אמנם במעשה הוא עשיר, אך בדיבור הוא צריך להודות לה' שנתן לו את זה, ובמחשבה צריך לחיות שהקב"ה העניק לו את זה. אך אם פוגם וחושב שהרויח את העושר בזכות 'חכמתו הגדולה', סופו כפי

דברי המדרש, שיפסק ממנו. ומנגד, כמה שיותר יאמר האדם שהכל מאת ה', יותר ויותר יתגלה אצלו פנימיות חיות השי"ת בכל מעשיו.

'ציון במשפט תפודה וְשָׁבִיהָ בצדקה' יש לבאר מהו החילוק בין ציון לשביה, ומדוע זו במשפט וזה בצדקה? יש לבאר ש'ציון' רומז לחיות של הקב"ה שמחיה כל בריה ובריה בעולם, ו'שביה' רומז לאדם עצמו שנמצא בגלות במקום כ"כ נמוך כאן בעולם הזה. ישנו יסוד עצום מהרה"ק מקוז'ניץ בעל מחבר ספר עבודת ישראל זי"ע על הנאמר בהפטרה של פר' מטו"מ, **'שמעו דבר ה'... האומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתנו כי פנו אלי עורף ולא פנים ובעת רעתם יאמרו קומה והושיענו, ואיה אלהיך אשר עשית לך יקומו אם יושיעוך בעת רעתך'...** תחילה נבאר את התמיהה הגדולה מה ראו אנשים לומר על עץ אבי אתה וכדומה? אבי אתה, אבא הוא זה שבדרך העולם מגדל את הבן. כשאדם לבוש בכגדים חשובים, ורואה שאנשים ברחוב מסתכלים עליו בחשיבות, או אדם שנוסע ברכב יוקרתי, כל התדמית שלו נראית אחרת... מה גידל אותו? וכי חתיכת בד או מתכת? זהו האומרים לעץ אתה גידלתנו, בזכות הרכב אנשים מכבדים אותו יותר... אך שוכח את האמת שהקב"ה נתן בידו את האפשרות הזו וכן את המציאות הזו שאנשים מסתכלים עליו בכלל. נוכמה אנשים שייך לראות שכביכול יש להם עוצמה, ולבסוף גילו את סרחונם..? [מק' המגיד מקוז'ניץ זי"ע מדוע נקט הפסוק כפילות לשון באומרו **'כי פנו אלי עורף ולא פנים'**, הלוא דבר ברור הוא שמי שמפנה את עורפו ממילא אין פניו נראים? ומבאר שישנו מצב שאדם נמצא פנים אל פנים ובכל זאת הפנימיות שלו נמצאת במקום אחר קרי – אין פניו עימו. וכבר מסופר על אחד הצדיקים שהיה לאחר התפילה פונה לכמה אנשים ומברכם בברכת 'שלום עליכם', ולתמיהתם השיב כי במשך התפילה שם לב שהם אינם בבית הכנסת כי אם בגופם, אך מחשבותיהם נשאו אותם הרחק למחוזות רחוקים, וא"כ כעת ששבו ממסעם מגיעה להם בצדק ברכת 'שלום עליכם'.

נצטט את לשונו הק' של המגיד מקוז'ניץ זי"ע בספרו עבודת ישראל: 'הגם שעומדים לפני ואומרים תהילות ותפילות כמו ברוך אתה שהיא אמירה לנוכח, אבל ליבם בל עימם, כי פנו אלי עורף... וגם כשלפעמים מתפללים ועושים מצוה כראוי הם סוברים שבכוחם וחכמתם עושים זאת'... זו נקראת הפניית העורף, כשאדם לא שומע שהקב"ה נותן לו את הזכות הזו לעסוק בתורה ומצוות. והטעם, מבאר הפסוק בירמיה בהמשך הדברים **"כמספר עריך היו אלהיך יהודה"**, כשאדם חושב שהוא פועל ועושה דברים ולא חי שכל כוחותיו הם ג"כ מאת השי"ת'.

מבאר השפ"א זי"ע, זהו מהו שארז"ל: 'כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו'. לכאורה מה עם כל הצדיקים שהיו עד היום ולא נבנה ביהמ"ק בימיהם, וכי לא 'התאמצו מספיק?' אך כבר ביארנו כי ביהמ"ק הוא בחינה של בהירות העולם כדכתיב: **'ומלאה הארץ דעה את ה'' 'והיה ה' למלך על כל הארץ' 'ומידו נתנו לך' להכיר כל רגע את הנהגת ה' בכל פרט, ועל כן כל צדיק וצדיק עד היום הזה מוריד ומגלה עוד פרט ועוד נקודה, נשם מתגלה נשם ה'.** ולכן כל שלא נבנה ביהמ"ק בימיו – ימיו דייקא, שבכל הימים שלו לא מחפש לגלות את הקב"ה בחיי היום יום שעוברים עליו, הרי הוא כאילו נחרב בימיו...

ממשיך העבודת ישראל, 'והטעם כי מספר עריך, הוא התעוררות שלך, היו אלהיך יהודה, אפילו שאתה מתעורר לפעמים, נעשה אתה אלוה אצלך ואמרת בלבך כוחי ועוצם ידי עשה את כל אלה'...

אדם צריך לעבוד את ה' באופן שגם התעוררות הרצון שבקרבו לעבוד את ה' גם הוא מאת ה'. וזהו ביאור הפסוק המסיים את ההפטרה: **'הלא מעתה קראתי לי אבי אלוף נעורי אתה'**. אבי – לשון רצון הוא [כמו 'אם תאבו ושמעתם'] ל' רצון, שמעתה שעם ישראל ראה שעץ ואבן לא הם המגדלים אותם, כי בעת רעתם לא יושיעום, ואז הם חוזרים בתשובה לה', אזי גם ברצונות שלהם יידעו שהם הנהגת השי"ת. **'ואז כשיקרא הרצון על שמי כי אני משפיע לך, אז ייטב לך כל הימים'**. עכ"ל"ק.

א"כ יש לבאר עוד מה נשאר לאדם אחרי שכל דבר מוסר לה'? **'כל רודפיה השיגוה בין המיצרים'** מבארים עוד בשם העבודת ישראל זי"ע, **'דהיינו כל מי שרודף להמליך את הבורא יוכל להשיג יותר דווקא בימים אלו בין המיצרים... הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חורבן בית ה', עם כל זה יש לחזק את עצמו ולטהר לבבו ולעבוד את ה' בתורה בתפילה בשמחה! ועפ"י משל ממלך בשר ודם שיש לו כל מיני טוב ומיני שמחה וגם מנגנים בתוף ומחול וכינור ועוגב, ובזדאי כאשר טוב לב המלך והוא שרוי בשמחה אין מן הצורך לו אל המשוררים לו בקולי קולות כי בלאו הכי יש לו שמחת לב, אכן כאשר לפעמים בא עת עצב ויגון ממקרה אשר הקרהו, אז יקראו הפורטים על נבל לשמח לבבו ולהצהיל פנים. וכן הנמשל ודוגמא שבוודאי משרתיו ברקיע מנעימים לו ומקלסים שמו, רק בזמן שביהמ"ק חרב, יש עצב בבתי ביראי אז צריכים מי אשר נגע ה' בליבו להתחזק ולכנוס אל בתי גוואי ולהפשיט עצמו מכל מיני עצבות, ולשמח כבוד המלך, ולומר לפניו אתה מלכנו מעולם וגם עכשיו, ותמלוך לעולם ועד, והכל כאין נגדך, ועלו מושיעים בהר ציון, ויאתיו כל לעבדך ויתנו לך כתר מלוכה'**. עכ"ל"ק.

וזה מה שפתחנו **'ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה'**, יש שני מהלכים, ציון במשפט תפדה – האדם צריך לעשות בכל דבר משפט וחשבון הנפש לגלות שה' נמצא בכל דבר. ושביה – כשאדם נמצא בשבי והוא לא מסוגל לעשות לעצמו את חשבון הנפש הזה אזי בצדקה – השני צריך להרים אותו בדברי חיזוק בעבודת השי"ת.

כל אחד תמיד יאמר טוב על השני וזו הרי הצדקה הכי גדולה – ושביה בצדקה, שעי"ז מוציא את השני משביה וגואל בכך את הכלל ואת הפרט. אמן.

[שיעור בשפת אמת פרשת מטות. נמסר: בשנים קודמות]

'הרצוי שבמצוי'

[שפ"א תרל"א] **"במדרש, 'ונשבעת חי ה' וגו', אמר להם הקב"ה לישראל לא תהיו סבורים שהותר לכם להשבע בשמי אפילו באמת אין אתה רשאי להשבע בשמי אלא אם כן יהיה בך כל המידות האלו... 'את ה' אלקיך תירא' שתהא כאותם שנקראו יראי אלקים אברהם איוב ויוסף'... פי' שנקראו שמם על היראה על כרחך שהיראה עיקר פנימיותם שאין בהם מקום בלי יראתו יתברך"**.

השפ"א מוביל אותנו לכל אורך הדרך במהלך, והוא שישנם שני סוגים של אנשים. ישנו אדם שחי רק את חיצוניות הדברים ואינו מתעמק במקור ושורש של כל דבר שקורה לו וכל מצב שעובר. אדם זה לא מוצא ענין במצוי לו אלא ברצוי, כלומר – המצוי כבר 'בידיו' וא"כ מה יש להתעסק בו? אך הרצוי שעדיין אין לו עליו הוא חושב כל היום. נוכח סיפרנו בתור משל כשרצו לעשות 'שלום' עם מצרים, נפגשו ראשי הממשלות והסכימו על מה שמוכנים לתת תמורת שלום. שאל ר"מ מצרים ומה אתם רוצים לתת בשביל שנחיה בשלום מתוך חיי מסחר ועוד? ענו לו: כבר דיברנו על כך שניתן כהנה וכהנה... נענה ואמר ר"מ מצרים: את זה כבר הבטחתם לתת אך מה אתם מוכנים כעת לתת תמורת שלום... הוא אשר דיברנו שהמצוי כבר ביד האדם אינו שם לב אליו ואינו מתעמק בו אלא מחפש את מה שאין לו...

"זוה שאמר יהיו בך כל המידות, בך דייקא – לא בדרך ידיעה חיצונית רק להיות כל מעשה בהתקשרות חיות פנימיות מהשי"ת"

האם יש לנו משהו?

השפ"א מלמדנו יסוד, שאדם צריך ללמוד ממה שאין לו, שגם מה שכבר בידו אינו שלו אלא מתנת השי"ת. כשאדם חי בהסתכלות שכזו על חייו, כל חייו וכל המצוי בידו מקבל משמעות אחרת לגמרי – הוי אומר חיים מתוך התקשרות לכורא עולם, שהם קיום תכלית האדם בעולמו. מה שאין לאדם [הרצוי] לא נועד כדי להכאיב לו אלא כדי לרומם ולייקר בעיניו את מה שכבר יש לו.

כמות ואיכות

חז"ל אומרים, **'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים'**. ביאורו בכמות ואיכות. כלומר בכמות הקב"ה נותן לאדם את כל הצטרכויותיו, ועל האדם להכניס איכות בתוך אותה הכמות, והאיכות נמדדת בקשר שהוא מגלה במה שיש לו שהוא מאת ה'. **הפרי** הארץ השבוע מביא את מעשה הגמ' במסכת תענית על ר' אלעזר ב"ר שמעון שהלך בדרך ונגלה אליו אליהו הנביא בדמות אדם מכוער שאין כמוהו עד שגינה אותו, ואמר לו כמה מכוער אתה האם כל בני עירך מכוערין כמוך? אמר לו אליהו: לך לאומן שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית... בהמשך לימדו אליהו מוסר ור' אלעזר קיבל על עצמו שלא לעשות כן... **אין** אנו באים להיכנס בעובי הקורה ובעומקו של מעשה נורא זה כי לא כאן הוא המקום, אך המסר שהפרי הארץ מורה לנו הוא עפ"י מאמר חז"ל **'אל תהי בז לכל דבר'**, - וכן עפ"י הפסוק **'כל פועל ה' למענהו'**, כלומר, כל אדם וכל ברייה שקיימת כאן בעולם יש לה תכלית, ואם אנו היינו יכולים לקיים את התכלית של אותה הברייה הרי שהיא לא היתה נמצאת כאן ואם בכל זאת היא נמצאת אותה הוא שאך ורק היא יכולה ליישם ולקיים את התיקון המיוחד שלה ולנו אין אפשרות זו. על כן יש לכבד כל אדם ובכל מקום שנמצא, כי אולי דווקא שם תיקונו מה שלא היינו יכולים לעשות אילו היינו במצב שלו...

נקודת המרכז - התקשרות

עוד מבאר הפרי הארץ נקודה נוספת שכל אדם ואדם הינו עולם שלם, [והבעש"ט מכנה זאת האדם – עולם קטן], ולכן לא רק שאדם יכול למצוא באנשים השונים את כל המידות כדברי השפ"א זי"ע שמחלק בין אנשים שונים ללמוד מכל אחד ולמצוא בו סיבה להתקרבות בורא, אלא אף בו עצמו יכול אדם למצוא את כל העולם על כל המידות וההתנהגויות השונות שבו. בכל רגע משתנה ההנהגה אצל האדם בכל פעם לפי מידה שונה, אך הכל סובב סביב נקודה אחת. **התקשורת שהשי"ת מתקשר עם האדם דרך המידות הללו**. למשל אם אדם חווה מצב של פחד הוא צריך לדעת שהקב"ה מדבר אליו דרך הפחד. וע"י שאדם נותן הכנעה ויודע שפחד זה לא בא כדי להפחיד אותו, אלא כדי שיתרגם את זה לקשר בורא. ועי"כ הוא עושה המתקת דינים בשרשם כי אדם מגיע לשורש של השתלשלות המידה.

תקציר ללימוד שיחת הצומת והחי

בהמשך הדברים מביא הפרי הארץ נקודה נפלאה כי גם שלמה המלך שידע את שפת כל החיות והעופות, לא ידע זאת על ידי לימוד אלא על ידי שעבד על עצמו לשמוע כל מידה ומידה שהתעוררה בו והיה מקשר כל מידה לקב"ה. על ידי זה למד לקרוא את כל הבריאה כי כל דבר בבריאה היה מפנים לראות כיצד נלמד ממנו דרך בעבודת ה', וכך ידע את שפת כל הבריאה חי וצומח וכו'.

זהו הפשט בפסוק **'קרבה אל נפשי גאלה'**, אדם שרוצה לגאול את עצמו, יכול לבוא לכך ע"י קרבה אל נפשי – כלומר שיפנים כל דבר אל עצמו, וזו כוונת לשון השפ"א: **'שנקרא שמם על היראה, א"כ גם דבר הרשות שלהם מצוה הוא'**.

תכלית הידיעה – שלא לדעת

אדם צריך תמיד לשים את עצמו במצב של חוסר ידיעה. וכשאדם בחוסר ידיעה הוא צמא לדעת. אך ברגע שאדם כבר יודע הכל אין מה לחדש לו. מספרים על חסיד שנכנס הרה"ק בעל הבית ישראל מגור זי"ע ושאל לגבי עסק מסוים אם לפותחו אם לאו, ולבטיו האם לפתוח או לו היו מכל מיני בעיות גשמיות ורוחניות כאחד... הורה לו הבית ישראל שיפתח! בכל חודש היה נכנס אותו חסיד לבית ישראל לבקש ברכה ועצה עבור העסק, וכך היה כמה שנים. חודש אחד כשנכנס שאלו הבית ישראל: נו, איך הולך? ענה החסיד: ב"ה מצליח מאוד. אמר לו הבית ישראל: א"כ סגור מיד את העסק! והסביר לו, כי כל זמן שהיה בחוסר ודאות ובא ובקש ברכה אזי הוא חי את

הסכנה שלו ובמצב זה הוא יכול רק לעלות את עצמו ואת העסק, אך כשהכל כבר בסדר א"כ אין מה להוסיף כבר ובמצב שכזה אדם שוכח מהסכנה וזו **הסכנה הכי גדולה**. זה מה שמבאר השפ"א בהמשך הדברים – **"זהו עיקר יראה פנימית"** לחיות כך זה נקרא יראה פנימית, לראות בכל דבר את הנקודה הפנימית שלו ואז בכל מה שיש לו הוא מקבל משמעות חדשה.

"**זוה שנאמר ובו תדבק שאין הפירוש על ידי פרישות**". מספרים שבאו פעם לספר לר' אשר שיש במירון למעלה אדם פרוש שמסתגר באחד החדרים ומכניסים לו לשם מנת אוכל וכדו', והוא פרוש מכל חיי העוה"ז... אמר להם ר' אשר: זה אינו נקרא פרוש, משום שפרוש הוא זה שחי כאן בעוה"ז ומתמודד עם כל מידותיו דרך כל הסיבות שהקב"ה מזמין לו, ועובד בכל דבר למצוא נקודת התקשרות ודביקות בה', אך מי שמסתגר בחדר ומתעלם ולא מכיר את מידותיו אין זו דרך פרישות כלל וכלל... "רק ע"י שיהיה כל מעשה גשמיות ג"כ רק לשם שמים, וזהו ההתקרבות אליו יתברך".

[שיעור בחורש"י פרשת מסעי. נמסר: בשנים קודמות]

המקום ירחם עליהם – ויוציאם'

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן. ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאים".

בפרשה זו ישנן כמה תמיהות הטעונות ביאור. תחילה עלינו להבין מהו החילוק שהתורה לכאורה מדגישה פעם אחת '**את מוצאיהם למסעיהם**', ומיד חוזרת והופכת '**ואלה מסעיהם למוצאיהם**? בהמשך הפרשה אנו מוצאים את הציווי של השי"ת למשה רבינו '**צו את בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם באים אל ארץ כנען**'... מה טמון בציווי זה? וכמו כן מביאה התורה הק' את פרשת ערי המקלט שיקלטו את הרוצחים בשוגג, מאחר והארץ לא יכולה לקלוט עוד את הרוצח בשגגה על כן צריך לבנות ערי מקלט מיוחדים. ויש להבין מהי המשמעות של ערי מקלט אלו, ומדוע דווקא הן קולטות את הרוצח ושאר הארץ לא?

ערי מקלט: בשפ"א זי"ע מביא בשם החידושי הרי"ם, רעיון עצום בעניין. בזמירות שבת קודש אנו אומרים: '**בבואו מאדום חמוץ בגדים זבח לו בבצרה וטבח לו בבוגדים**'... ובהמשך, '**ראותו כי כן אדומי העוצר, יחשוב לו בבצרה תקלוט כבצר, ומלאך כאדם בתוכה יינצר ומזיד כשוגג במקלט ייעצר**'... הפשט בקטע זה עולה על מלחמת גוג ומגוג, כשיראה המלאך של אדום את מפלתו ירצה לברוח לעיר מקלט כדי להינצל מעונש, אך אז יטעה ויחשוב שהעיר בצרה תקלטנו כעיר מקלט כמו אחת מערי המקלט 'בצר', וכפי שמובא בפרשתינו '**את בצר במדבר**'... וכמו כן יחשוב שדין מלאך כדן אדם ועל כן הוא יכול למלט את עצמו לשם, אך האמת היא שאינו דומה בצרה לבצר ואין דומה מלאך לאדם כי רק לאדם נתנה התורה מקלט שיכול לנוס שם... משא"כ מלאך של אדום אין לו תקנה והקב"ה יהרוג וישמיד אותו בב"א. ואמנם יש להבין מדוע נתנה התורה ק דווקא לאדם אפשרות זו של מילוט?

מבאר השפ"א זי"ע וז"ל: [ד"ה במדרש תרל"ד] '**השי"ת נתן ערי מקלט למי שיודע שאין לו מקום, ע"י שנזדמן לו חטא גדול כזה להרוג נפש, ה' עצמו נותן לו מקום, שהשי"ת נותן מקום למי שאין לו. אבל כשסומך עצמו על זה המקום אינו נותן לו... נמצא כי עיקר מקומו מה שיודע שאין לו מקום. וזה עצמו תיקון החטא כפי מה שהוא מתחרט לפני השי"ת ואינו מוצא לו מקום כמו כן חטא שלו ומלאך המשחית**

אינו מוצא לו מקום, והשי"ת נותן לכולם מקום. ובספר תומר דבורה מהרב הרמ"ק כתב שזה חסד גדול מהשי"ת שנותן מקום להמשחית שבא על ידי חטא האדם'.

אדם שהורג נפש במזיד, מראה בזה כי המקום שהוא נמצא שייך לו ולשני אין מקום בעולם ר"ל – אדם כזה, אין הארץ סובלתו ואין לו יותר מקום על פני האדמה עד שימות בעצמו... אמנם אדם שהורג בשוגג, גם הוא מקבל סימן משמים על כך ששוכח בזכות מי הוא קיים עלי אדמות. ולכן תקנתו היא שמכיוון שמתחרט במר נפשו ואינו יודע לשית עצות בנפשו היכן ישים את מקומו, עושה עימו השי"ת חסד ונותן לו מקום מיוחד – שם הוא כבר יזכור לעולם ועד מי נותן לו מקום... כעת יובן החילוק בין בצרה לבצר. בצרה – זהו המקום שאדם חושב שהוא שלו. וא"כ לכזה אדם אין מקום אצל ה'. אך כשאדם יודע שאין לו מקום אזי הקב"ה נותן לו מקום כפי שכותבת התורה הק' בצר, וכו'.

משל יפה לדבר, מעשה באדם שהיתה לו פרנסה מכובדת ובכל חודש תמידים כסדרם היה מקבל את המשכורת החודשית לחשובו האישי. וכך היה שנים מספר, עד שיום אחד התהפך הגלגל ואותו אדם פוטר מעבודתו... למחרת ירד אותו אדם לקחת את העיתון היומי מתיבת הדואר שלו, והוא רואה שב"ה עדיין לא הוציאו אותו מהרשימה וממשיכים לשלוח לו... כשפתח את העיתון ראה והנה מן העיתון נופל לו שטר של מאתיים ₪. שמח האיש מאוד והודה להשי"ת על הנס המופלא שיינתן לו פרנסה לימים הבאים. כעבור יומיים שוב אותו סיפור חוזר על עצמו, כשפתח את העיתון נופל ממנו שטר... עובר שבוע עוברים שבועיים – מן השמים באחד מן הימים טעה שכנו ולקח בטעות את העיתון שלו במקום העיתון של עצמו. רץ השכן לקומה השנייה וביקש מיד את העיתון. אמר לו השכן: ראה כי טעיתי והעיתון שלך כבר מקומט ואינו ראוי לקריאה, אביא לך את שלי. אך הלה הזדעק: לא לא! רוצה אני דווקא את העיתון שלי. הסתכל עליו השכן כמי שנטרפה דעתו (כנראה מחוסר עבודה)... הלך והביא לו את העיתון. ירד האיש לביתו פתח את העיתון והנה – שטר נופל ממנו. האח! כעבור שנתיים ימים יורד מיודעינו כהרגלו לקחת את העיתון, אך כשהתכופף להרים אותו מהארץ ראה שאינו מצליח – רגל גסה דורכת לו על העיתון. סליחה? אמר האיש אולי אפשר להזיז את הרגל בבקשה? או אז הרים את עיניו וראה אדם שדורך לו על העיתון. אותו אדם פנה ושאל אותו: אמור נא לי, מה עלה בדעתך, האם מערכת העיתון השתבשה והחלה להדפיס שטרות כסף בתוך העיתון??? כשקלט סוף סוף האיש שמי שעומד מולו הוא איש טוב וחסדו החל להלל ולשבח אותו על החסד הגדול שהחיה משפחה שלמה. אך הלה עומד על שלו ותובע: 'שנתיים ימים הנך מקבל יום יום כסף למחיה, האם אך פעם לא עלה בדעתך לעשות תצפית מי הוא אותו אדם שעוזר לך כל יום?' 'אין התביעה, המשך הלה, על עצם אמירת התודה כמו על חוסר היחס המשווע מדוע לא ענין אותך עד היום מהיכן כסף זה מגיע... זו הטענה על הרוצח! אנו קמים מדי בוקר ואומרים 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך'... בכל יום הקב"ה מחזיר לנו את הנשמה ונותן לנו 'שטר' בתוך חיי היום יום. בריאות פרנסה וכל צרכינו בנחן וכו'. 'חסד גדול עשה השי"ת עם הרוצח' מצטט השפ"א את לשון התומר דבורה מהרמ"ק, שיופך להורגו ואז יוכל לברוח לערי המקלט – שם כבר יידע שאין לו מקום אלא מקומו של עולם שנתן לו השי"ת.

זהו החילוק בין 'בצרה' ל'בצר'. בצרה הוא כשהאדם קובע מקום לעצמו. במצב כזה שאדם חושב שיש לו מקום אז הקב"ה לא נותן לו מקום כי הוא כבר 'מסודר'. משא"כ אותו אדם שנכשל בחטא כ"כ נורא של הריגת אדם בשוגג הוא כבר יזכור לתמיד ויורה דוגמא לרבים שאין לנו כלל וכלל מקום אלא המקום שהשי"ת נותן לנו...

(הערת הכותב: ואם ישאל אדם, מה לי ולרוצח זה הרי אין אני שייך כלל לרציחה? התשובה על כך כבר ביארנו מספר פעמים שכל מה שאדם רואה צריך לדעת שבשלו הוא ובשבילו. וא"כ מסיפורו של הרוצח נלמד שאנו היינו יכולים להיות גם כן במצב הזה רק רחמי השי"ת שרק נשמע זאת באופן חיצוני, אך עכ"פ מחובתנו

להפנים זאת לעבודה האישית שלנו, וממילא בזה אנו גורמים שאותו רוצח יבוא על תיקונו... מלבד זאת שעניין ה'רציחה' שייך גם ברבדים יותר נמוכים כידוע הביאור על הפסוק 'כי באפם הרגו איש')...

הגמ' במסכת שבת מספרת, שאחר נתינת התורה הק', ירד היצה"ר לחפש את התורה. בא לים ושאלו: האם התורה אצלך? אמר לו: לאו. הלך אצל היבשה, ואמרה לו לאו. אמר לו הקב"ה: לך חפש אצל בן עמרם. הגיע למשה רבינו ע"ה, אמר לו משה רבינו ע"ה: התורה אצלי? בתמיהה. עלה בחזרה לקב"ה ואמר לו אין התורה אף לא אצל בן עמרם. אמר הקב"ה למשה, משה בדאי אתה. אמר לו משה רבינו ע"ה: הלא אין התורה שלי אלא שלך רבש"ע! אמר לו הקב"ה: אם אין אתה מחזיק שהתורה היא שלך כלומר שאין אתה לוקח את התורה לעצמך הרי שהיא נקראת על שמך... שנאמר **'זכרו תורת משה עבדי'**. ובאמת יש להבין את תשובתם של הים והיבשה שאמרו אין היא אצלנו? ויש לבאר כי היצה"ר נשלח לנסות את משה רבינו ע"ה. כי אמנם מהי תורה? התורה ניתנה לנו כולה רוחנית כדי שנעלה את הגשמיות מעל לטבע, וכפי שאמר הבעש"ט הק', 'עולם עולם! טוב מי שלא היה בך אף פעם, אך יותר טוב הוא מי שנמצא בעולם ולא נמצא' – כלומר מי שנמצא בעולם ויודע שאין דבר שייך לו אלא הכל מעלה לקשר עם הבורא וכל מציאות מזומה הופך אותה למציאות אמיתית של סיבה להתקשרות עם השי"ת. ועל כן דבר זה לא שייך לים וליבשה משום שהם חלק מבריאת הטבע הגשמי שברא השי"ת ואין אצלם אפשרות של ביטול. משא"כ האדם – תפקיד יש לו להעלות את הטבע ולבטל את עצמו בכל דבר לראות שם את הנהגת השי"ת. ואמנם משה רבינו ע"ה חי זאת היטב ועל כן אמר שהתורה אינה שלו. ביטול זה נותן לאדם מקום בעולם – מקום של מקומו של עולם – הוא הקב"ה שנותן את המקום. ברוך המקום ברוך הוא.

נשאלת השאלה אמנם תפקיד האדם ברור, לחיות בקשר בורא כל הזמן, אך המציאות היא שאין אנו חיים כך ואנו נוטים יותר ויותר להישמע לפיתויי הגוף? לשם כך מגיעה התורה הק' בציווי מיוחד למשה רבינו ע"ה על גבולות ארץ ישראל. שם מפורטים כל הגבולות של הארץ סביב. ויש לתמוה הרי כלל ישראל רק הגיע לארץ עוד לפני שנלחם עליה ומה שייך כבר לצוות להם את היעדים שצריכים לכבוש? קודם ייכנסו ויתחילו ואח"כ יקבלו ציווי נוסף לפי גודל הצלחתם במלחמה? ניתירה מזו הלא לעתיד לבוא מובא בספה"ק שירושלים תהיה כל ארץ ישראל וארץ ישראל תהיה כל העולם כולו, וא"כ מה טעם יש בציווי על הגבולות? ויש לבאר כי לימוד גדול יש כאן בעבודת השי"ת, וכפי שמביא השפ"א בשם החידושי הרי"ם זי"ע: **'כי אתם באים, כי צריך האדם לקבל על עצמו להיות מיוחד להשי"ת עד שלא נהיה נשכח ממנו אף רגע אחד. אף שיוזע האדם כי אינו במדרגה זו, מכל מקום הקבלה והרצון צריך להיות על צד היותר טוב. וזה מועיל שיוכל לעשות דבר מה'...** כשבני ישראל נכנסים לכבוש את ארץ ישראל, על אף שאינם יודעים כלל כיצד זה יהיה, הם צריכים להיכנס עם כל הרצון לכבוש את כל הגבולות, לארכה ולרחבה. וכמו כן הוא בעבודת השי"ת. כשאדם נכנס לעבודת ה', צריך להיכנס עם כל הרצון, ואף שיוזע בעצמו שהוא לא אווז כלל במקום אותו רוצה עכ"פ זה רצון ה' שייכנס עם כל הכח ועם כל העוצמה והקב"ה כבר יכוון אותו, כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

נסיים בנושא בו התחלנו מדוע חזרה התורה וכתבה פעם מסעיהם למוצאיהם ופעם מוצאיהם למסעיהם? מובא בספרים הק', שעם ישראל עברו מ"ב מסעות. ואמנם הם מ"ט מסעות אך בגלל שז' מסעות חזרו בני ישראל לאחוריהם בפטירת אהרן אינו מחושב במספר המסעות. מביא החתם סופר זי"ע, שמ"ב המסעות הן כנגד שם המכונה שם מ"ב, המורכב ממ"ב שמות. א"כ בכל מקום שעברו בני ישראל היו צריכים לתקן שם אחד ממ"ב השמות. עפ"ז נוכל גם להבין מדוע במקומות מסוימים התעכבו עם ישראל מעט זמן ובמקומות

אחרים יותר, כי הכל היה לפי תיקון השמות. היכן שתיקנו מהר את השם יכלו להמשיך בדרכם והיכן שהיה התיקון ארוך יותר היו צריכים להמתין עכ"פ עד שיסתיים אותו התיקון...

זה מה שכותבת התורה, '**ואלה מסעיהם למוצאיהם**' – יש אדם שנוסע ממקום למקום אולם מטרתו היא להגיע ליעד שקבע לעצמו, א"כ כשיוצא ממקום שנמצא הטעם לכך הוא כדי להגיע ליעד. אולם יש אדם שיוצא ממקום למקום אחר מאחר וכבר מיצה את תפקידו באותו המקום שהיה ועל כן הולך כעת למקום אחר... כמו כן עם ישראל הלך ממסע למסע לא בשביל להשיג עוד יעד אלא מפני שגמרו להעלות את כל הניצוצות שהיו במקום הקודם שם שהו. על כן מבארת לנו התורה, הטעם למסעיהם הוא משום למוצאיהם שכבר סיימו לתקן את אותו המקום. אולם בז' מסעות הנותרים שחזרו לאחוריהם, שם יש תיקון נוסף והוא יסוד עצום לחיים. במקומות הללו לא היה להם נשם לתקן אלא היה זה מסע שמטרתו הוא היעד. פה כותבת לנו התורה ק' **'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'...** ללמד אותנו שגם המסעות שנסעו כדי לעבור ממקום למקום בלי שתיקנו שם כלום, גם מסעות אלו הלכו מתוך אמונה שלמה על פי ה', כי זהו רצון ה'.

[שיעור בשפת אמת פרשת מסעי, נמסר: בשנים שעברו]

'מסע לדורות'

[תרל"ב] **'מסעיהם למוצאיהם. המסעות שנכתבו בתורה וכו' שיש מקומות שאין להם קיום רק ע"י שמתרחק האדם מהם ככל ענייני עוה"ז שביטולם זה קיומם'.**

השבוע נביא אי"ה כמה ממאמרי השפ"א מכמה שנים, ובבאר מה עניין מסעות בני ישראל ועד היכן מגיעה השפעתם על חיי היום יום של האדם.

מסעות – סימני מלחמה

'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם'. משמע שיש חילוק בין המסעיהם למוצאיהם. מבאר השפ"א זי"ע, הקב"ה ברא את העולם הזה בשתי מטרות בו זמנית. **'ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים'.** כשאדם בוחר בחיים הוא מקרב עצמו לחיים מצד אחד, ומנגד באותה פעולה הוא גם מרחיק עצמו מהמות. כמו כן ישנן מקומות שהקיום והעמדה שלהם הוא דווקא בהתרחקות מהם. **'ונקרא מסעות שהמסע משם הוא המעלה שעל ידי זה זכו להיות נזכר בתורה ויש להם מקום'...**

הפרי הארץ זי"ע מביא בשם הבעש"ט הק', שעניין זה הוא כמו המשל שבמלחמה נותנים סימנים הפוכים מהאמת כגון שאומרים על כן שהוא לאו ולא הוא הן, וכל זאת כדי שהאויב לא יבין את הסימנים. כמו כן הם

אותם המסעות שלא יאמר אדם אם הקב"ה הביא אותי למצב הזה סימן שאני צריך להיות שם, אין זה כך אלא יידע שישנן מקומות שהקיום שלהם הוא דווקא על ידי שהאדם בוחר לברוח מהם.

יתירה מזו, אם יאמר האדם א"כ מדוע כלל צריך להיות באותם המקומות אם בין כה וכה כל הבחירה היא לברוח מהם? כבר הזכיר זאת בעל הפרי הארץ ז"ע השבוע בפרשה, שהקב"ה רוצה שהאדם יהיה באלו המקומות לצורך כך שנתגבר ונלך משם, ובהמשך הדברים אי"ה נבאר גם מדוע הקב"ה עושה זאת באופן זה שאדם יגיע למקומות שאינם רצויים וילך מהם.

המסעות חלק בלתי נפרד מיציאת מצרים

[תרל"ג], 'יש לומר כי הכתוב תולה המסעות ביציאת מצרים ונראה שאחר כל המסעות נגמר יציאת מצרים'.

'אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים'. מ"ב המסעות החלו ביציאת מצרים, והשפת אמת מחשיב עוד ז' מסעות שחזרו לאחוריהם, וביחד מ"ט מסעות כנגד מ"ט שערי טומאה שהיו בהם. וכשנגמרו המסעות נגמר יציאת מצרים! מבאר השפ"א **'כי בכל מסע נתרחקו יותר ממצרים עד שבאו לארץ ישראל'.**

לעבוד את השי"ת ולהיות 'על הקרקע'...

כמו כן, 'וצריך להיות הרצון של האדם בפרישותו מגשמיות כדי להתדבק בהשי"ת שיוכל להיות בר לבב. אבל לא מצד שנבזה בעיניו הגשמיות ולכך נתן השי"ת חן לגשמיות כדי שיהיה מעשה האדם רק לשם שמים'.

ישנם אנשים שרוצים להיכנס לעבודת השי"ת, והם גורמים לעצמם פרישות מחיי העולם הזה. לא אוכלים ומסגפים עצמם באופנים קיצוניים וכדו'. מדגיש השפת אמת, כי בהמשך למה שאמרנו לעיל שישנם מקומות שהאדם צריך לברוח מהם ובזה הוא מקיימם, אין הדבר אמור על ענייני עוה"ז. אלא הקב"ה נתן חן מיוחד לגשמיות כדי שהאדם יעבוד את הקב"ה דווקא מתוך שהוא רואה כמה דברים נפלאים ברא השי"ת בעוה"ז. ובכך יעלה אותם. חן זה הוא חיות השי"ת בדבר הגשמי, המאכלים, והדברים המותרים האחרים, שעבודת האדם בהם הוא לגלות את חן הבריאה שנתן בה השי"ת. ואם האדם בז לעוה"ז ואינו חפץ ליגוע במאכל, או מתרחק מחברה ומתנתק מביתו – הכל בשם עבודת ה' לא בשם עבודה ייקרא, כי הרי בזה הוא כביכול מסלק ומרחיק חיות ה' מאיתו... וכמו המעשה הידוע שהיה אצל הרש"ב שאחד החסידים חזר לביתו לאחר ששמע מאמר המדבר מעולם האצילות. ניגשו אליו ילדיו לשאלו בדברים של מה בכך, אמר להם: אל תפריעוני בהבליכם שכן אני נמצא כעת בעולם האצילות... וכן בעוד נושאים שונים ולא היו יכולים כלל לדבר עימו. עד שבא אחד מבעלי החובות שלו ושאלו: מה עם הכסף שהנך חייב לי? ואף לו ענה: אל תטרידיני שכן נמצא אני כעת בעולם באצילות. נתן לו הבעל חוב טפיחה הגונה בגבו. נאנח החסיד ואמר: כנראה שאמנם אין אני

בעולם האצילות... כי מלאכים יש לקב"ה בשמים לאלפים, אך עיקר עבודת ה' שלנו היא בעולם העשייה מתוך הגשמיות, להעלותה לשורשה דווקא על ידי החיבור לגשמיות ולא ע"י ההתנתקות ממנה.

תפילת הדרך! – הזכרת כל המסעות בפרטות

[תרל"ה] 'וכן צריך להיות לכל איש ישראל שנקרא מהלך וצריך לזכור בסוף כל מדרגותיו את כל אשר עבר עליו מהתחלת מהלכו. וכן מצינו ביעקב אבינו ע"ה במקלי עברתי את הירדן הזה... עי"ז בא להכנעה אמיתית'.

מבאר השפ"א עניין נוסף בהזכרת התורה הק' את כל המסעות בפרטות, ללמדנו שאדם צריך תמיד לשים לנגד עיניו את כל המהלך שעבר, וזאת משום שכשמגיע בעז"ה למנוחה ולנחלה, מהיכן יקח כוחות לעמוד שם בלא להגיע למחשבת 'כחי ועוצם ידי'... על ידי כך שתמיד יזכיר לעצמו את אותם המצבים שבהם לא יכול היה לעזור לעצמו ויחל לישועת ה', כמו כן עתה אם הוא במצב של ברכה ושפע ימשיך להזכיר לעצמו תמיד מאין יש לו כל זה. את זה לומדים אנו מיעקב אבינו ע"ה שגם כשכבר עלה לגדולה תמיד הזכיר לעצמו **'כי במקלי עברתי את הירדן הזה'**... וכמו כן מצינו אצל דוד המלך ע"ה, שאמר **'חטאתי נגדי תמיד ומכאבי נגדי תמיד'**, ולכאורה מי רוצה להזכיר לעצמו את חטאיו ומכאביו? אך זהו יסוד עצום בעבודת ה', ששני הדברים הללו הם המפתח לחיות כל הזמן בבחינת **'שיויתי ה' לנגדי תמיד'**.

מסעי אבות סימן לבנים

[תרמ"ד] 'תלה הכתוב המסעות ביציאת מצרים להודיע כמו שיציאת מצרים היה גאולה לדורות כמו שכתוב למען תזכור וכו' כל ימי חיך. כן כל המסעות הללו היו הכנה לכל הדורות שתיקנו מקומות המסוכנים כמ"ש מדבר הגדול והנורא'.

כעת יתבאר אי"ה מה ששאלנו בתחילת השיעור, אם אמנם ישנן מקומות שצריך להיות שם כדי לברוח מהן, מה הטעם שהקב"ה שם אותנו שם מלכתחילה? מבאר הרמב"ן ז"ל על מאמר חז"ל, **'מעשי אבות סימן לבנים'** שכל הכוחות שיש לנו במעברים שאנו עוברים היום, הוא מכח האבות הקדושים. ולשם כך הם עברו את אותם המעברים. וכן ביאר השפ"א במקום אחר את הפסוק, **'נתת ליראיך נס להתנוסס'**... שכל הניסיונות של האבות וכל הניסים שהיו להם, הכל בשביל לתת לנו את אותם הכוחות למעברים ולניסים שמתרחשים חדשים לבקרים בימינו אנו. זהו ה'נס' ש'מתנוסס' עד עצם היום הזה... וזה גם מה שאנו אומרים בכל תפילה, 'אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלקי יעקב', כדי שנזכור מי בעצם פתח לנו את הדרך העולה בית קל.

ר' אשר זי"ע היה נוהג לומר שכמו כן גם המעברים שאנו עוברים והישועה שאנו מקבלים לאחר מכן והחיזוקים שיש לנו, אינם בשבילינו אלא בעיקר כדי לחזק בהם אחרים שיעברו אחרינו את אותם המעברים,

שיהיה לנו את הכלים לתת להם להתמודד עם אותם הניסיונות. עוד נהג להוסיף שכמו שבצבא המלך ישנן פלוגות שונות וכל אחד יש לו תפקיד מסוים שמתאמן כדי לעשותו על הצד היותר טוב, וכן יש מי שנבחר להיות מפקד שהוא צריך לדעת יותר מכולם... כך בעבודת ה' כל אחד בניסיונות המיוחדים והבלעדיים שעובר לפי מה שהוא, צריך לעשות את המכסימום כדי שעל ידי עבודת כולם יתפרסם שמו של הקב"ה בכל העולם כל אחד בעבודתו.

'וכל מסע היה מלחמה בפני עצמה, לכן כתב אח"כ ויחנו. וכתב מוצאיהם למסעיהם, כי לעולם יש מלחמות לאיש ישראל וצריכין לצפות לצאת מכל מסע לבוא אח"כ למסע ולמלחמה אחרת וכן לעולם מוצאיהם למסעיהם ומסעיהם למוצאיהם'...

מסיים השפ"א לעולם יידע אדם שכשעובר מעבר ונח ממנו, אין זה אומר שסיים כלל את תפקידו בעולם, אלא יצפה! למהלך הבא שיעבור, כי כשיידע האדם שכל המהלך שעובר מנוהל עפ"י ה' והתחיל כבר מהאבות הקדושים ועד היום הזה ועד בכלל, זה יתן לו את הכח להתמיד במסע למענו ולמען הכלל.

[תורה – ס"ג פר' מטות מסעי, נמסר: בי-ם פר' מטו"מ תשע"ז]

'מסע עם צדיקים'

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן. ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם". הנה רבו התמיהות בפסוקים אלו. א. מה אתה התורה לציין את יציאת בני ישראל מארץ מצרים, הלא דבר זה אנו רואים לאורך כל ספר שמות ויקרא במדבר... ב. כמו כן ידוע הדבר שיציאת מצרים היתה על ידי משה ואהרן, ומה חידוש יש בזה. ג. בתחילה כתוב מוצאיהם למסעיהם, ולבסוף הפך הכתוב מסעיהם למוצאיהם. ד. בהמשך הפרשה מובאים כל המסעות שהיו לבני ישראל, ויש להבין מדוע כתוב בכל פעם 'ויסעו', 'ויחנו'. הרי כשאדם נוסע לדרך רחוקה, כל זמן שלא הגיע למחוז חפצו אין הוא חונה מנסיעתו, רק אולי עוצר למנוחה, אבל החניה תהיה רק בסוף דרכו, ואילו כאן נראה שבכל פעם היה להם חניה. **כדי** להבין את כל הנ"ל יש להקדים את דברי הזוה"ק (ח"ג דף נ"ג): **'תא חזי, מה בין משה לאהרן, הי מנייהו עלאה, אלא משה עלאה, משה שושבינא דמלכא, אהרן שושבינא דמטרוניתא'**. עכ"ל. ביאור הדברים: דומיא דחתן וכלה, שלחתן יש שושבינים המלוים אותו, וכל זה כדי למצוא חן בעיני הכלה, כמו כן לכלה יש שושבינות כדי למצוא חן בעיני החתן. כך משה ע"ה נקרא 'שושבינא דמלכא', דהיינו של הקב"ה, כדי לקרבו לעם ישראל. ואילו אהרן הוא שושבינא דמטרוניתא, היינו לעם ישראל, לקרבם לקב"ה. הרה"ק בעל "בית אהרן" זי"ע מבאר על פי דברי הזוהר הנ"ל, שישנם ב' מיני מסעות: א. הוא המסע שנסע מאת השי"ת בעת שצמצם עצמו צמצום אחר צמצום, עד התלבשותו בזה העולם. וזהו בחינת משה כנזכר לעיל. ב. הוא המסע שצריכין בני ישראל להחזיר כל דבר לשרשו ולראות בכל דבר את חיות ה' השורה בו, עד שמחזירין הכל ממש לשורש העליון שממנו באה ההשתלשלות, וזו בחינת אהרן כנזכר לעיל. עפ"ז ניתן להבין היטב את ההבדל בפסוק בין מוצאיהם למסעיהם, היינו שנוסע ממוצא פי ה' ומתלבש בדברים גשמיים, לבין מסעיהם למוצאיהם שזה תפקידנו בעוה"ז להחזיר כל דבר למוצאו הראשון. עד כאן תוכן דברי ה"בית אהרן".

ואם שאול נשאל, הכיצד יכולים אנו לעמוד בעבודה תמה כזאת להחזיר כל דבר ממש עד שורשו העליון, הרי זוהי מדרגת הצדיקים העובדים ה' באמת ומה זה שייך אלינו? אמנם מיד נעמיד לנגד עינינו את דבריו הק' של הרה"ק בעל השפ"א זי"ע בפרשתינו (מטות תרל"ב) וזה לשונו: **'... וצריך שלא יעלה על הדעת, שכשאינו מבורר אצלו כראוי האמת, התאספות הרצון יהי' נק' שקר ח"ו. כי אינו כן. שיש בכל איש ישראל רצון אמת בלתי לה' לבדו. ולזאת מי שמייגע עצמו לבוא לנקודה האמיתית אף בדמיונות, הוא אמת לאמיתו, כי בעוה"ז דשקרא, צריך להינות ע"י דרך זה, שדוגל ועשה טבע, עד שמגיע אל האמת'...** עד כאן לשונו. וביאור דבריו הקדושים, שאין שייך להתחיל בעבודת השי"ת בלי כח הדמיון, שהרי גם מי שיש לו השגה גבוהה עד למאוד, גם הוא עובד ה' בדמיונו, ולא שייך להגיע לתכלית העבודה שאין אחריה עבודה, וכפי שאנו אומרים בפיוט 'אנעים זמירות' **'אדמך אכרך ולא ידעתיך'**. אמנם זהו רצון ה' שנעבדו שם בדמיון, וכן בהמשך הפיוט, **'הנך אחד בכל דמיונות'**.

[מענין לענין], הנה כאן בעיר הקודש ירושלים, ישנם מקומות שהישמעלים טוענים בעלות עליהם מדורי דורות. אמנם לנו יש את התורה הקדושה,

שם כתוב מפורש שהשי"ת נתן לנו את הארץ, ויודעים אנו שהם חיים בדמיון שזה שלהם. והאמת היא שגם הם יודעים שכל דבריהם דברי שקר וכזב ודמיונות שוא, ואין להם בכלל על מה לסמוך. ואילו לעם ישראל יש את התורה הקדושה. אבל עם הדמיון הזה הם מצליחים לבלבל את כל העולם. ובאמת גם כשאנו נמצאים בכל מיני מצבים פרטיים, שם אנו חושבים בדמיונו שאנו הבעה"ב, זה שייך לנו, ואף אחד לא יקח את זה מאיתנו. האמת היא שברגע ש'נשחרר את האחיזה שלנו', ממילא גם להם לא יהיה כח להחזיק במקומות האלו. א"כ השקר הגדול מתחיל אצלנו]...

ב'בית אהרן' הנ"ל מוסיף ומבאר שענין זה לא היה רק בעת בריאת העולם אלא כל רגע ורגע יש את הצמצום הזה, ותפקידנו להחזיר הדבר לשרשו על ידי שנראה את מציאות ה' המחיה ומהוה הדבר, וכמאמר **'המחדש בטובו בכל יום תמיד'**. משל למה הדבר דומה, לשני מינים של בחורים המגיעים לפרק האיש מקדש, בחור אחד מצא מיד את בת זוגו, ולא יודע כמה צריך הוא להודות להשי"ת על ששלח לו את השדכן הנכון, ואת השידוך הנכון, וכו' וכו'. ומנגד – בחור אחר שעבר מסכת ארוכה של הצעות, שידוכים שעלו וירדו, והנה סוף כל סוף מצא מין את מינו, הגיע עת דודים בשעטומ"צ. בחור זה יודע להעריך יותר את כל המסע הארוך שעבר, איך כל פעם שירד שידוך, פותח היה בתפילה לבורא, מעומק הלב. וכעת יודע גם יודע להודות ולהלל לה' על שגבר חסדו עליו. ממילא אצל אותו בחור כל פעם שגילה את כבוד ה', זהו בחינת ויסעו ויחנו. זה לא סתם עצירה בדרך למטרה, אלא הגיע כבר למטרה באמצע הדרך.

כדי שנוכל ללכת בדרך זו חובה עלינו לזכור מאיפה יצאנו, כמו שמביא השפ"א (תרמ"ט), וזה לשונו: **'ובאמת אין מבוא ללכת באלה המקומות, רק בני"י אשר יצאו מארץ מצרים, ונתעלו מדרך הטבע'...** עכ"ל. פירוש, שרק על ידי שזכר האדם שהמציאות שלו הוא מצרים, והקב"ה מוציאו משם, רק כך יש בידו כח לעבוד את ה' גם בכל המסעות.

הנה א"כ העבודה הנדרשת מאיתנו בכל מסע, ובכל מצב, הוא ג' דברים: **א.** לזכור ולראות את חיות ה' המהווה כל דבר, ואין שום מציאות שאין שם חיות הוי"ה ברוך הוא. **ב.** לבטוח בה' שיכול להוציא אותי מהמצב שאני נמצא בו. **ג.** להתפלל ולצעוק לה' שיושיע אותי. דבר זה אומרים אנו בכל יום כמה פעמים בתפילה בג'

הפסוקים: 'ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה', 'ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך', 'ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו'. [אמר הכותב: יש לדמות לזה את לשון קדשו של רבינו הרה"ק בעל ה'פרי הארץ' ז"ע, אשר רבינו שליט"א מזכירו הרבה פעמים, וז"ל: 'מאיתו הוא, ובידו להושיע, ושומע צעקה'].

כעת, אחר כל מה שביארנו יתיישבו אי"ה כל הקושיות. שעל כן כתבה התורה אשר יצאו מארץ מצרים דייקא, וכדברי השפ"א הנזכר לעיל, שרק על ידי זכירת יציאת מצרים, יש ביד האדם לזכור את ה'. וזה דווקא ביד משה ואהרן, שתפקידם הוא לקרב בין ישראל לאביהם שבשמים כנזכר לעיל. ובבית אהרן מוסיף לבאר על פי משל מהרה"ק ר' שלמה קארלינער זיע"א, שאדם יכול להלך ביום עשר פרסאות כידוע, אבל אם הוא רכוב על סוס אביר, כמה וכמה פרסאות יכול אז לילך... והנמשל מובן, אם אדם קשור לצדיקי הדור כמשה ואהרן, אז יכול לילך ולהתקדם בעבודת ה' הרבה יותר. וכמו כן יובן ענין 'ויסעו' 'ויחננו', שבכל פעם ופעם היתה להם עבודה גדולה לראות מחדש איך הוא מוצאיהם למסעיהם, שמשתלשל חיות ה' מעילה לעלול, עד התלבשותו בגשמיות הגמור. ואח"כ יש לנו להחזיר ממסעיהם בחזרה למוצאיהם.

[נמסר: מוצש"ק פרשת מטות תשע"ט]

'היסח הדעת'

"וזהו שאמרו רז"ל אין משיח בא אלא בהיסח הדעת. והגאולה שצריכה להיות מכל אומות העולם אשר שורשם ז' ימי הבנין אי אפשר להיות כי אם שיגיע למעלה מן הדעת שיסח עצמו מן הדעת ולא יהיה שום אמצעי בינו לבין השי"ת ולא שום הפסק בעולם כי אם יחוד אמיתי".

בשבוע שעבר ביארנו בשם ר' אשר ז"ע, שהאדם בכל ימי חייו כהולך על חבל דק, בעוד הגוף מושך לצד שמאל, הדעת – כלומר עבודת הנפש של האדם למשוך לכיוון השני. וכבר כתב הפרי הארץ במקום אחר, שטבע גוף האדם – **'מאיליו נמשך אל החיצונים'**. לעתיד לבוא תהיה בהירות כה גדולה שהשי"ת מנהיג את העולם שכבר לא נזדקק להשתמש בדעת בשביל לחיות את זה מאחר וכבר לא יהיה הסתר כל כך גדול כמו עכשיו.

"וזהו ארז"ל, [גמ' ב"ב] עתידין מלאכי השרת לומר קדושה לפני ישראל כמו שאומרים לפני השי"ת"...

מהו מלאך? השפ"א מבאר זאת בקושיה שמקשה על מה שאנו אומרים בכל ליל שבת בזמירות, **'שלום עליכם מלאכי השרת'**, לכאורה מה שייך שאדם שעסק במשך כל ימות השבוע בענייני השעה שלפתע כיון שבאה שבת יתחיל לראות מלאכים? ומבאר, **כי מלאך פירושו – שליח!** וביתר ביאור: כל השבוע אדם עוסק ופועל בענייניו וחושב שהוא זה שפועל ועושה. אך כשמגיעה השבת שהיא כמאמר הזוה"ק **'לאו יומא דגופא אלא יומא דנשמתא'**, האדם מתחיל לגלות ולהשיג שכל מה שעשה ועבר עליו במשך השבוע זה מאת השי"ת, וכל מציאות שעבר לא היתה אלא סיבה לקרבו לגלות את הנהגת ה'. אולם לעתיד לבוא יהיה הדבר כ"כ ברור, עד שנגיע לכזו דרגה שאנו נגלה למלאכים מהו רצון ה', מרוב הדביקות שתהיה לנו בו ולא בדברים אחרים.

יש דרגות בקדושה. ואנו שנמצאים כעת בעולם העשייה, מטבע הדברים נחותים אנו יותר מן המלאכים. ומהי העבודה שלנו? נמשיל לכך משל, אדם ששותה תה, לצורך כך הוא משתמש בכוס. אך כאשר הוא גומר לשתות כבר אינו זקוק לכוס. כמו כן הקב"ה שולח לאדם כלי שהוא לדוגמא אדם שמציק לו ואנו צריכים לקבל את הכלי הזה בשביל להכיל את האור של מצוות **'ואהבת לרעך כמוך'**. א"כ ברגע שקיימנו את המצוה והבנו שזה מאת השי"ת כבר אין אנו זקוקים עוד לכלי שימשש אותנו היינו האדם המציק. ומיד אנו יכולים לראות כיצד מתקיים הפסוק **'משם יתפרדו כל פועלי און'**. לעתיד לבוא כיון שאנו נהיה באחדות אחת עם קוב"ה ושכינתיה, ובאמת, משום שהאדם נברא חלק אלוך ממעל ממש, הרי שלא נצטרך את הכלי כדי להבין ולהשיג את הקשר ודביקות הבורא ב"ה. דוגמא נוספת מבאר הבעש"ט הק' זי"ע, שהאדם יכול להשיג רק חלק אחד מתוך חמש, בהשגת הבורא ב"ה, וכגון אם נעמיד זה לצד זה ילד בחור ומבוגר, כשכל אחד ישמע רעיון מהשני ולא יבין אותו, הרי ברור שהסיבה היא מפני שאין לאף אחד מהם את הכלים ואין האחד בשל מספיק כדי להבין את השני הגדול ממנו. אמנם לעתיד לבוא כשנבוא להשגה העליונה, הרי שהמלאכים יהיו כלפינו בדרגה של אחד מתוך חמש. ועל כן לעתיד לבוא המלאכים יצטרכו לומר בפנינו קדושה כדי שיוכלו לומר קדושה לפני השי"ת. כי אם היום כל הקשר בורא שלנו עובר דרך המלאכים, לעתיד לבוא המלאכים יעברו דרכנו. והיסוד העיקרי שאנו לומדים כאן שכל מלאך הוא סיבה ושליחות לתת לאדם כלים לעבודת ה' ולקשר בורא, וכל כמה שאדם מזהה יותר כלים ומתבונן לגלות בכל דבר את מציאות ה' כך גדילה השגתו ועולה ומתעלה מעלה מעלה. וכבר התבטא ר' אשר זי"ע ואמר: אני מלמד אתכם את המהלך של ההכנעה, וברגע שתקנו את זה כבר תוכלו לפעול לעצמכם את הישועה... הפסוק אומר **'גלמי ראו עיניך'** מספיק שאדם אומר שזה מאת הקב"ה וכבר גילה את נקודת השכינה שם, אך באיזו צורה הקב"ה מתגלה? באין סוף של דרכים מכיון שהוא אין סוף, כל זמן שאדם הולך כמו גולם – כלומר שאינו משיג את מהות הסיבה אך יודע שיש שם התגלות אלוקית, אזי ראו עיניך, זוכה לקשר בורא הזה, אך עם הזמן הקב"ה יזכה אותו לגלות עוד ועוד דרגות עד שיגיע לדרגה שיהיה מעל המלאכים שיוכל להסביר להם את מהות הסיבה. אך כיום אנו יכולים רק להבין שיש כאן סיבה בלא להבין את מהותה, והכח שיש לאדם הוא להגיע מעל לסיבה והטעם הוא משום שהאדם נחצב ממקום יותר גבוה מהסיבה חלק אלוך ממעל ממש.

עלינו להבין שהעשייה שולטת על האדם. כשאדם לא יודע מה עליו לעשות הוא נתפס שם. אך אם יבין שכל העשייה היא כדי שיבין שיש כאן שפת סתרים שלא מבקשים ממנו את העשייה אלא את הפועל יוצא שלה את התכלית והמשמעות שלה וכמו שהבאנו בדוגמא לעיל שמישהו מציק לי, אזי שפת הסתרים משדרת לי כאן אור גדול של מצוות ואהבת לרעך כמוך, אך איני יכול להגיע לגלות את הצופן הזה רק על ידי המעבר של העבודה שאתן שהוא לא מציק לי אלא הוא רק סיבה ואין זה האדם שמוי אלא הקב"ה בכבודו מתגלה אלי דרכו וכו'. ומה הוא רוצה ממני? שנאה? לא! קנאה? לא! נקמה? לא! אלא ואהבת לרעך כמוך. איך שייך למצוא ואהבת באדם שגורם לי רע? מתפללים לה' שיתן לנו את הרחמים לכבוש את הכעס על השני ועד שמגיע האדם לאיזו עשייה אמיתית של קשר בורא צריך הוא לעבור שבעה מדורי גיהנם... כל מדור כואב יותר. מה כואב לאדם? ההפשטה שצריך להפשיט את עצמו ואת ההבנה שלו. כאב שכזה הרי הוא ממש כמו הכאב של יציאת הנשמה מהגוף שגם זה הפשטה, הכאב של הגיהנם יכול להתבאר כפי שלימדו אותנו בילדות שיש אש גדולה ושורפת שמלבנת ומזככת את האדם. ומנגד אפשר לבאר שהכאב שנקרא גיהנם הוא המעבר והחיכוך שהאדם עובר כשצריך לתת את ההחלטה שאף אחד לא עומד מולו חוץ מהשי"ת, וככל שהאדם יכניע את עצמו מהר יותר כך תפחת עוצמת הגיהנם שיצטרך לעבור במעבר הזה. וידוע מה שמובא בספרים הק' שגם הצדיקים צריכים לעבור בגיהנם לפני שהולכים לגן עדן. וזהו ההסבר שכל פעם שמגיעים לנקודת המעבר בין היש לאין יש שם נקודת חיכוך שחייבים לעבור אותה וזה בחינה של גיהנם. ולכן כמה שאדם יותר הרגיל את עצמו בעוה"ז לתת את ההכנעה במעברים שלו להבין שהגיהנם שעובר הוא נקודת אור, ממילא

כשיגיע לעולם האמת יתקיים בו הפסוק, 'טועמיה חיים זכו' כמה שטעם בעוה"ז בלי להבין ובלי להשיג, רק פשוט נתן את ההכנעה, כך חיים זכו לעולם הבא.

"אבל עכשיו קודם ביאת המשיח הדעת הוא המיחד את כל הברואים לה' יתברך ומבטל הרע מהם ומשפיע טובה להם".

אך כעת כשאנו עדיין בגלות, עדיין צריכים אנו את הדעת כדי שיהיה לנו ממצע שמקשר אותנו עם הקב"ה ועל כן יש לנו כאן עבודה של היסח הדעת. ומהו היסח הדעת? הדעת – כפי ביארנו היא הקשר ביננו לבורא עולם, וההיסח הוא ההסתר וההלכשה שאתו מגיעה הדעת הזו, וע"י שהאדם מסיח את דעתו מהמציאות והופך אותה לסיבה – מגלה את הדעת. וזהו אין בן דוד בא אלא ע"י היסח הדעת – היא העבודה שהאדם נותן להסיח את המציאות ולהופכה לסיבה וממילא לקבל את ההשפעה של הדעת.

"והעניין הוא כשאדם כולל בדעתו כמה וכמה נבראים שעוברים במחשבתו שהוא קומה שלימה והוא מתעורר מהם אל הבורא יתברך שמו 'בדעתו תהומות נבקעו' ומעלה אותם ומבררם במחשבתו... ואחרי עלייתם אל שרשם נשפעים משם טובה וברכה".

כל אדם שאנו פוגשים בעולם יש לנו עבודת ה' אתו. כי החיצוניות משמעותה שיש כאן גם פנימיות. וכשאדם מרגיש קשר לאדם שמולו, או ע"י שאוהב אתו וכן ע"י שמרגיש ששונא אותו ח"ו. הרי שזה הרגש מראה שיש כאן פנימיות שמתגלה דרך מידה מסוימת ועלינו לגלות את אותה מידה, להגיע דרכה לשורש הקשר שלנו עם הבורא ית' דרך הממצע הזה שהתעורר כאן. וברגע שאדם מקשר לה' את כל הבאים עליו, הופך הכל ונהיה למציאות אחת שלימה, וכל החיצוניות מתפוגגת ובזכות אדם זה זוכים כולם להשפעה טובה ומבורכת. וכבר הבאנו בעבר את המשל הנפלא על המשרד לשפת צפנים שחיפש עובד שיוזע ומבין בשפת המורס, שהיא שפת צופן שעובדת על צפצופים ארוכים וקצרים וכל אחד מרמז על אות מסוימת. ובעה"ב קבע יום שבו יוכלו כל המעוניינים לבוא להתקבל לעבודה. ביום המיועד הגיעו כולם למשרד, מסרו את פרטיהם והתבקשו להמתין בחדר הסמוך עד שיקראו להם. כל אחד שנכנס לחדר נהנה למראה הכיבוד שהוגש באוירה חמה וידידותית על כורסאות נוחות, ישבו והמתינו... לפתע נכנס אדם לחדר וכעבור כמה שניות כבר נבלע בחדר המנהל. לא עוברת דקה אחת והמנהל יוצא בליווי אותו אדם ואומר לכולם, תודה לכם על ההמתנה אך כבר קיבלנו את האדם המתאים והנה הוא לפניכם. רק ראו האנשים את המיועד לעבודה ומיד החלו לזעוק חמס, הלא רק עתה הגיע ועקף את כולם ונכנס ללא תור? ענה להם המנהל: הלא אם לא שמתם לב במוזיקת הרקע שהשמעתי לכם בחדר הדגשנו צפצופים מסויימים במנגינה האומרת בשפת המורס כי מי שמעוניין לקבל את העבודה יכול להיכנס מידית לחדר המנהל בלי להמתין כלל... ואמנם אדם זה העומד לפניכם הוא היחיד ששמע זאת – ואותו אנו מחפשים!...

[שפת אמת על פרשת מטות [תרל"ט], נמסר: ביום בשנים קודמות]

'מתנה משמים'

"ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה... ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך יתן את הארץ הזאת לעבדיך לאחזה אל תעברנו את הירדן".

מדרש: [רבה מטות פרשה כב אות ז'] 'ומקנה רב... ג' מתנות נבראו בעולם זכה באחת מהן נטל חמדת כל העולם. זכה בחכמה, זכה בכל. זכה בגבורה, זכה בכל. זכה בעושר, זכה בכל. אימתי? בזמן שהן מתנות שמים ובאות בכח התורה, אבל גבורתו ועשרו של בשר ודם אינו כלום, שכן שלמה אומר שבתי וראיתי תחת השמש כי לא לקלים המרוץ ולא לגבורים המלחמה וגם לא לחכמים לחם וגם לא לנבונים עושר וגם לא ליודעים חן כי עת ופגע יקרה את כולם'...

בהמשך המדרש מביא מספר דוגמאות כגון שני חכמים עמדו, אחד מישראל ואחד מאומות העולם, אחיתופל מישראל ובלעם מאוה"ע – ושניהם נאבדו מן העולם. שני גיבורים... שמשון וגלית ושניהם נאבדו מן העולם. שני עשירים... קרח והמן ושניהם נאבדו מן העולם. וזאת מפני – 'שלא היתה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם'. ומסיים המדרש 'וכן אתה מוצא בבני גד ובני ראובן שהיו עשירים... וגלו תחילה'...

בא השפת אמת זי"ע על פי דרכו לבאר כל דברי המדרש: ואומר, כי לפי מה שנראה בלשון התורה הוא, שבני גד ובני ראובן לא נהגו כדין מתחילה. וזאת מכיון שכל המטרה של יציאת עם ישראל ממצרים היתה כדי שלבסוף יביא אותם הקב"ה אל הארץ המובטחת שם יקיימו את התורה ביתר שאת וביתר קדושה. ולבסוף ממש לפני כניסתם לארץ מקררים הם כביכול את כולם שאינם רוצים להכנס. אך האמת היא שאין זה כך. ובלשונו של השפ"א: "כבר כתבנו מזה כי בודאי מוכן היה חלק זה לבני גד ולבני ראובן". מגלה לנו השפ"א כי חלק זה מלכתחילה היה אמור להיות שלהם. אך א"כ מה היתה טענת משה רבינו ע"ה, הלא מן הדין הוא שיטלו חלקם? ממשיך השפ"א: "אבל הרצון שגם אותו החלק המוכן לאדם יחפוץ לקבלו על ידי התורה". זהו מה שכותב המדרש 'מתנת שמים', כי כשאדם מקבל חכמה או עושר או גבורה אך חושב שמעצמו השיג את זה, סופו שיאבד לו כפי שמסיים שם המדרש. ועיקר החיות וההצלחה של האדם בעיניו היא רק לפי גודל המעברים שעובר שם בהכרת הבורא, בדרך להשיג את אותו העושר וכדומ'.

דוגמא לזה הוא מעשה מאד"ש שפעם נכנס אליו מישהו שסבל מאוד ברגלים, וסיפר שכבר היה אצל הרבה רבנים ועושי מופתים ומקובלים ועדיין סובל מאוד. אמר לו: דע לך כי בסופו של דבר יעברו לך הכאבים בס"ד, השאלה היא רק כיצד תעבור אותם – כי אם תעבור אותם מתוך חיפוש שיפסיק הכאב לבסוף הוא יפסק, אך לא השגת בתכלית הכאב שום טובה לנשמתך. משא"כ אם תתן 'עבודת ה'' בכאב ותזכור שכשאדם בריא הוא מפני שהקב"ה מוליך אותו כל צעד, וכעת מזכים אותך מן השמים שתזכור את זה ותחיה את זה, ותעלה את זה לשורש את כל ההליכות שלא זכרת זאת, אז יש לך מזה תועלת כי חיית בקשר בורא בעוד מעבר ממעברי החיים...

כמו כן מבאר השפ"א א זו היתה טענת משה רבינו ע"ה, כי אמנם זהו החלק שהגיע לבני גד ולבני ראובן, אך אם יקבלו את זה על מגש של כסף ללא שום עבודה עצמית, סופה שתכלה כפי שכותב המדרש. ולכן רצה בדווקא שילחמו עם כולם ויחשבו לעצמם כי מי יודע אחרי המלחמה איזה חלק ראוי יהיה להם... אולי יקבלו את הים ואולי מקום אחר ללא שום מרעה לצאן... ואז כשיכניעו עצמם להחלטת הקב"ה אחרי המלחמה, אז יקבלו אמנם את אותו מקום שרצו כי זהו מקומם, אך מתוך **מתנת שמים!!!** שברכתה לעולם ועד ולנצח נצחים.

'לכן איתא שצריכין להתפלל בכל יום על מזונות אף מי שאינו מחוסר פרנסה כי עיקר עבודה שבלב הוא על שאין חסר לאדם כי מה שחסר לו לגרמו הוא מבקש'.

מחדש כאן השפ"א נקודה נפלאה. אמנם תמיד אנו מבארים כי דווקא כשחסר דבר מה לאדם שם הוא מתעורר לחפש את בורא עולם. אך כאן מדגיש השפ"א נקודה אחרת. כי היכן שחסר לאדם פרנסה למשל הוא אמנם מתעורר ומתפלל לה', אך על מה הוא מתפלל? על צרכיו! כי באמת זה מה שמפריע לו כעת ומעורב בו – החוסר שבו. וזה מפריע מהתפילה על הדביקות. אך כשיש לאדם כל טוב ואז מתפלל לה', או אז מתפלל שלא ישכח שכל הטובה שיש לו היא מה' לבד ולא בזכות עצמו ומודה לה' על כל חסדיו.

בשם הבית אהרן מבארים את הפסוק 'מהולל אקרא ה' ומן אויבי אֶנְשֵׁע'. כי ישנם שני דרכים להתפלל. האחת היא דרך בקשה, להתפלל על הצרכים. והדרך השניה היא בהודאה לה'. ועל ידי שאדם מודה לה' על כל הטובות שעושה עימו ממילא נושע מצרתו. כי כל הצרה באה להזכיר לאדם שיש סיבה ומסובב הסיבה. ואדם שעושה מהצרה מציאות ממילא הוא לא יכול להתמודד מולה, אך האמת היא שכל הצרה היא סיבה להזכיר לאדם שה' קיים אצלו. וזהו מהולל אקרא ה' – וממילא ומן אויבי אושע. וכן מבארים גם מה שאמר ה' למשה רבינו ע"ה, 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו' כי אם ידבר אל בני ישראל ויחדיר בהם את נקודת האמונה וההודאה ממילא 'ויסעו'.

'רק חכמים קבעו ח"י ברכות על כל הצורך לאדם שיברר שהכל ממנו ית', ויבקש שמאיתו ית' יבוא לו אלה הדברים שלא יהיו צרכיו נפרדים ח"ו מן שורש החיים'.

אם אדם בריא ב"ה מדוע צריך לבקש מהקב"ה שירפאנו? וכן בשאר ברכות, מבאר השפ"א כנ"ל. חז"ל מגלים לנו שצורך התפילה הוא בעיקר למה שמצליח לנו ואין אנו שמים לב לכך. מי חושב כמה דברים עושה הקב"ה כדי שנחיה בבריאות, מחליף את האויר משנה את היום ואת הלילה כדי שביום איברים מסוימים יתפקדו ובלילה איברים אחרים יעכלו את המזון ויפרישו מיצים מיוחדים שאינם פעילים ביום, וכן עוד אלפי פריטים שאין אנו יודעים אפילו על כולם...

כל זאת כדי שאדם יאמר 'רפאינו ה' ונרפא... כי קל מלך רופא נאמן ורחמן אתה', אנו יודעים שאין זה מובן מאליו ואתה הוא זה שגורם לנו לכל רגע של בריאות...

'ואז כשהם מתנת שמים ובאים בכח התורה על זה נאמר טוב אחרית דבר מראשיתו, כשדבוק בראשית שורשו והוא התורה שנקראת ראשית על ידי שכל הדברים שרשם וראשיתם בתורה'.

טוב אחרית דבר כשהאדם מקשר אותו לראשיתו. והראשית היא התורה הק'. מצינו בערב שבת את דברי המשנה 'שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ער"ש עם חשיכה הדלקתם ערבתם הדליקו את הנר'. ומבאר רש"י צריך אדם לומר: בניחותא. ולכאורה מדוע בניחותא? אלא הביאור הוא כי בניחותא הוא לשון

'הכנעה'. וכמו שמובא בזה"ק שכל תרי"ג המצוות הן תרי"ג עיטין כלשונו, ועיטין כידוע הן 'עצות'. עצות כיצד להתקרב לה' ולחיות בקשר בורא.

כל מצוה שאנו עושים מביאה אותנו להכנעה. העירוב מגביל את גוף האדם שיתנהג על פי דרך התורה וכן בכל מצוה היא להגביר את חלק הרוחני ולכפות את הגוף לכך. ואם כן כל דבר שאדם עושה הוא כדי להכניעו לעבודת ה', ולקרבו לקשר בורא. וזהו טוב אחרית דבר מראשיתו – כשהאדם רואה בכל דבר את הראשית שהיא מטרת הבריאה.

'וכמו כן בחלק בני גד ובני ראובן אעפ"י שהיה מוכן להם הואיל ולא הוטב בעיני משה רבינו ע"ה שהוא שורש התורה מוכח שלא היה הרצון שלהם דבוק בשלימות בכח התורה ולכן לא נתקיים בידן'.

כפי שביארנו לעיל שכשביקשו דבר שהיה מגיע להם אמנם אך ללא מתנת שמים שהוא ההתקשרות וההכנעה, סופם היה שתתבטל מהם.

מעשה שהיה אצל ר' מיכל מזלוטשוב זי"ע שעסק רבות בצדקה וחסד עם הזולת. והיתה לו מגירה בחדרו בה הטמין מדי פעם סכום כדי שבבוא הימים יוכל לתת למשמשו בקודש להשיא את בנותיו בכבוד. לימים הגיעו בנותיו של זה לפרקם והמשמש רצה להכנס לדבר עם הרבי. בנתיים ראה שהרבי שם תקופה ארוכה מאוד כסף במגירה וחשב לעצמו: אולי אקח כסף זה בהלואה ולכשירוח לי אי"ה אשיב ללא שאף אחד יידע, הלא הרבי כבר זמן רב לא עושה בכסף זה שום שימוש. אמר ועשה. לאחר התפילה נכנס הרבי לחדרו והמשמש דיבר עימו על הנושא המדובר. אמר הרבי: סוף סוף הגיע הזמן לפתוח את המגירה שאגרתי בשבילך כל השנים... חוורו פני המשמש על שנתפס בקלקלתו, ואז אמר לו הרבי: ראה כסף זה שמגיע לך ביושר על עבודתך הנאמנה מדוע נגעת בו לפני הזמן אך שלא בהיתר...

זהו הלימוד בשבילנו שכשאדם מאמין שיש מסובב לסיבות אזי זוכה בכל דבריו ל'מתנת שמים' שהיא ברכה נצחית!!!

[שיעור בפרי הארץ פר' מטות, נמסר מוצש"ק פר' פנחס תשע"ד]

[אם תצרפני כזהב וככסף...](#) [מתוך וידוי הגדול של ר' ניסים]

"וידבר משה אל ראשי המטות... זה הדבר אשר צוה ה'... ובפרשת מסעי (כשהם מחוברים) אלה מסעי בני... הענין הוא ארז"ל אל תהי בז לכל דבר וכן מעשה דר"א בר"ש שנדמה לו אליהו ז"ל לאדם מכווער שאין כמוהו עד שגינה אותו וכו'. ואח"כ אמר לו אליהו מוסר עד שקיבל ע"ע שלא לעשות כן".

אחד היסודות אותם מרבה הפרי הארץ לבאר בספרו הוא, 'בשבילי נברא העולם'. אין דבר מיותר בעולם. כל הלכסיקון שלנו לא להתייחס למאורעות או לאנשים מסוימים, אין מקום בגמ' להתבטאויות מעין אלו. אותו אדם מכוער שמסופר עליו בגמ', אם ניקח אותו כדוגמא נוכל להבין באמת את משמעות המעשה הזה כלפינו. אומר הפסוק **'כל פעל ה' למענהו'**, כך הפרה"א בהמשך. כל דבר שאנו עוברים בעולם צריך להוציא ממנו איזו נקודה של כבוד שמים. בפשטות כשרואים אנו אדם מכוער וזה 'מדבר' אלינו, יש ללמוד מזה שהשי"ת ברא אותו מכוער ואותי פחות... אולם דווקא בגלל שאני לא חי עם קשר בורא שהכל הקב"ה עושה וכל מה שיש לי בטובה הוא ממנו ית', דווקא בשל כך צריכים להראות לי כעת אדם מכוער, כדי שאזכר שכל מה שאני עומד במקומי אינו בזכות עצמי אלא מתנת ה'.

מעשה שהיה בזמן החפץ חיים זצ"ל שבאו לספר לו שהיתה רעידת אדמה גדולה ביפן ומתו מאות אנשים ועוד אלפים נשארו ללא מחסה... והחפץ חיים התרגש מאוד. שאלוהו: ממה כל כך מתרגש, הלא אין זה כאן אלא ביפן הרחוקה, ובסך הכל זה סיפור על איתני הטבע? אמר להם הח"ח, אענה לכם במשל: כשאדם הולך ברחוב מלא וגדוש בנכרים במקום זה, ולפתע הוא שומע קריאה: 'שלום עליכם ר' יוד וואס הערצאך?' וודאי שאותו אדם מיד מסתובב לראות מי המדבר אליו כי הרי הוא היחידי מבין כל הגויים שמבין את השפה... כמו כן מיליוני יפנים אינם מבינים שהקב"ה מדבר איתם משום שהם חיים וסקועים בתוך הטבע, אבל אנו הלא מכירים את השפה, ומבינים היטיב שאם הקב"ה עשה רעידת אדמה ביפן הוא אומר לכל אחד מאיתנו: 'ר' יוד שלום עליכם וואס הערצאך'...

תתעוררו לראות שאני קיים ומנהל את העולם!!! גם היום בזמננו, כל אזעקה שאנו שומעים זו דרישת שלום מהשי"ת: 'ר' יוד וואס הערצאך???' ר' אשר היה אומר כי הערבים הם כה שפלים ונבזים שקרנים וחמסנים ובכל זאת יש לנו פחד מהם, אין זה כי אם להראות לנו על אחת כמה וכמה צריכים שאנו לחיות עם יראת שמים מהשי"ת. ואלו הם דברי הפרה"א:

"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו', שכל הבריות אפילו שלשול קטן שבים צורך העולם בהם... וגדולת הבורא מתגלית בהם יותר מבלתם, שאם היה אפשרי ההתגלות בלתם לא היו נבראים, עד שאין לך דבר שבעולם אפילו הקליפות ואומות העולם ועונשין הכל לכבודו ית'".

בהמשך הדברים נבאר גם בעז"ה כיצד מוצאים את הבורא גם בדברים השליליים... ברוז"ן אמרו כי ישנו מושג של 'המתקת הדינים' ויש מושג של 'ביטול הדינים'. וההבדל ביניהם הוא כי ביטול הדין לא מבטיח שלא יבוא אחריו דין אחר, אמנם המתקת הדין היא הפיכת הדין לרחמים על ידי שאדם מכיר בזמן הדין שהקב"ה נמצא איתו בדין ורוצה שהאדם ישמע ממנו ויתקשר אליו כי זה הנחת רוח שיש לה' מעבודתינו, וממילא כשעושה כן הדין מסתלק לגמרי כי אין בו כבר צורך מאחר והשיג את מטרתו.

בשם החתם סופר ישנו ביאור נפלא, שמקשה מה היה ההו"א שמשנה רבינו יכנס לארץ ישראל הלא משה כשנהיה מנהיג היה בן שמונים, והיו זקוקים לעוד ארבעים שנה עד שימותו מתי מדבר ורק אז יכנסו לא"י, אולם אז כבר יהיה משה רבינו בן מאה ועשרים ויצטרך למות בשיבה טובה, וא"כ בין כה לא תהיה לו הזדמנות להכנס לארץ? ומתרץ, על פי מאמחז"ל 'כל המעביר על מידותיו מאריכין לו ימיו ושנותיו'. והנה משה רבינו היה מעביר על מידותיו וכך זכה לעוד שנים, אמנם לאחר שאמר 'שמעו נא המורים', הפסיד שנים אלו. ולכן גרם לו ג"כ שלא יכנס כיון שהגיע לגילו... ואמנם מי שזכה לזה במקומו היה פנחס, שהיו השבטים מבזין אותו

יראו בן פוטי זה שפיטם עגלים לעבודה זרה... והוא שתק, ולכן זכה להכנס בנשמתו של אליהו הנביא זכור לטוב – פנחס זה אליהו וזכה עד היום לחיים ומגיע לכל הבריתות...

לסיכום: כל דבר בעולם נועד בשבלינו – שנשמע שהקב"ה מנהל את העולם. וכמה שאדם יותר שומע את מציאות הבורא בעולם כך הוא מתחשל בכזה אופן ששום דבר לא מזיז אותו ממקומו. כי מי שחי בטבע והכל אצלו נעשה הרגל, אזי כשפתאום ישנה אזהרה ומשהו משתנה, הוא הופך לפתע לחסר אונים ומתמלא חרדה. ובכדי להעביר את החוסר אונים הזה ולהרגיש שם שליטה הוא מרגיל את עצמו ללעוג ולצחוק מזה, אך צריך הוא לדעת כי הוא מחליש ומפסיד בזה לגמרי ר"ל את כח ההרתעה שנתנו לו משמים.

אך מי שחי כל הזמן שהטבע זה מציאות הוי"ה, ובכל נקודה בחייו רואה כיצד הקב"ה מוביל אותו, אז כל אזהרה ששומע רק מוסיפה לו יכולת בהתמודדות של העוה"ז, ומתחבר יותר ויותר לבורא העולם.

וזה התענוג שיש לקב"ה שאנו מגלים אותו במצבים האלו שהוא לכאורה נסתר מאיתנו, ואע"פ שהאדם לא מבין מה עובר עליו ולמה, הוא מתבטל לרצון ה'. "וזהו סוד ומלכותו בכל משלה, וכן ואתה מחיה את כולם, וכן מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית".

"וכבודו יתברך שמתגלה מבריה זו אי אפשר אותה ההתגלות מבריה אחרת".

[נשאלה שאלה: אם אמנם למדנו שכל בריה נמצאת כאן למטרה שאף אחד אחר לא יכול להשלימה, א"כ מהו שכתוב שלעתיד לבוא יהיה כל אחד נכוח מחופתו של חבירו, הלא בין כה לא היה יכול לעשות את העבודה של השני ומה אם כן שייך כאן שיכוח? והמהרש"א מתרץ באחד המקומות, שאותם אלו שעברו את העולם הזה ללא שום עבודה עצמית שהיו צריכים לעשותה, הם אלו שיכוו כשיראו מה אחרים שכן עבדו קיבלו]...

"והענין הוא אם יראת עונש או יראות אחרות שמתעורר האדם על ידם ובכל אחד מהם כמה וכמה פרטים עד אין מספר וכמו כן מתחלקין האהבות וכן שארי המידות והתקשרות עד אין קץ כידוע..."

עד כאן ביארנו את הרובד החיצוני של הענין – כלומר, את התנהגות האדם כלפי המצבים שהוא חווה מסביבו. אולם הפרי הארץ מעמיק להגדיר שבפרט מה שהאדם עובר בינו לבין עצמו בתוך עצמו יש לו גם עבודה רבה לגלות בכל פרט את הקב"ה. אדם לפעמים מגלה בעצמו מידות רעות, ולפעמים מגלה בעצמו מידות טובות. הכל זה לימוד לאדם. המידות הרעות הן באות להזכיר לאדם שמה שיש לו תכנים טובים זה מתנת ה', וללא סיוע של הקב"ה אנו מוציאים החוצה את המידות הרעות הטבועים בנו. וכן כשאדם מגלם בעצמו מידות טובות, יודה לה' שמחזיק אותו, ונותן לו כוחות לותר ולהתגבר...

דבר זה מתבאר באופן נפלא על פי מה שמובא בוידוי הגדול של ר' ניסים. **'ואם תצרפני ככסף וזהב לא יישאר ממני מאומה'**, כשלוקחים זהב וצורפים אותו באש כדי להוציא ממנו את הסיגים, אזי אפשר לזקק את הזהב עד לרמה של 925, וגם אז זה מאוד עדין ורך. אך אם נצרף אותו עוד קצת עד אלף למשל כבר לא נוכל לעשות ממנו מאומה... כמו כן האדם, משאירים לו מידות רעות כדי שיוכל להכיל שהקב"ה נותן לו את המידות הטובות, כי לולי זה כלל לא היינו זוכרים מהשי"ת, אלא היינו בטוחים שאנו טיפחנו בעצמינו את מידותינו הטובות. מה עושה השי"ת? ברוב רחמיו וחסדיו נותן לאדם רגע של כעס לדוג', ודווקא בזמן שהוא מרגיש רגעי התעלות בעבודת ה', ואז יש לאדם מבחן האם הוא עובד ה' או את עצמו. או שנופל ומתיאש מאחר והאגו שלו נפל, או שמרים את עיניו לה' ואומר לו, אמנם אני כעסן ואתה ה' נותן לי את כל המעלות האחרות שיש בי, ואז מביא את עצמו לתיקון שלו...

"וכן הוא באדם שהוא עולם קטן כלול את הכל בחילוף המחשבה... כיזוע שהמחשבה היא קומה שלמה אם טוב ואם רע מתעורר ממנה להשי"ת ב"ה אם ליראתו הנזכרת אם לאהבתו ית' או בכל מדה ומדה שהוא מודד לו".

מבאר הפרה"א זי"ע נקודה חשובה. אנו עוברים בחיים מצבים שונים, אך אנו לא מבינים מה אנו יכולים ללמוד מהם. למשל כשאדם חושב מחשבה אסורה, ואינו מבין כיצד מחשבה זו קשורה לבורא עולם שהוא כולו רוחניות וקדושה? אך הביאור הוא שמכיון שאנו נמצאים ברמה מסוימת של רוחניות, הקב"ה רוצה שנשיג לדוג' מהי אהבת ה', ולכן האדם לפי דרגתו יכול להכשל בתאוה אסורה ומשם הוא למד, שכשם שהוא מתאוה לדבר האסור כעת יודע שכזה סוג של תאוה יש להפנות לבורא יתברך. אך בלי הניסיון והתאוה לא היה יודע כלל מה רוצה ממנו ה', ומפני שהוא ירד לדרגה זו של ביטוי התאוה באופן של ניסיון בדבר האסור, משם הוא צריך ללמוד מהי אהבת ה'. וכן בדברים המותרים ובכל דבר הקב"ה מעורר אותנו ומשפיע לנו טובה וברכה, כדי שנשכיל דרך שם לעלות הכל על ידי שבכל דבר נפנה ונעשה כך בינינו לבין בוראינו. ובהמשך הדברים הפרי הארץ מסיים את הפרשיות על פי מסעי בני ישראל, שהם רומזים לכל המעברים שעוברים עם בני ישראל בדרכם לגאולה השלמה בב"א.

[שיעור בפרי הארץ פר' מסעי, נמסר מוצש"ק פר' מטות תשע"ד]

בכל עצב יהיה מותר

"וידבר משה אל ראשי המטות... זה הדבר אשר צוה ה'... פרש"י ז"ל כל הנביאים התנבאו בכה אמר ה', מוסיף עליהם משה שנתנבא בלשון זה הדבר... והענין הוא מאמר כי ה' הוגה על רוב פשעיה..."

מצינו ב' סוגי נבואות 'כה', ו'זה'. ומשמע שלמשה רבינו היה בהירות יותר חזקה מכולם באופן נבואתו שהיתה ברורה כאדם שאומר 'זה הדבר'. והפרי הארץ יבאר בהמשך הדברים אי"ה מהי הבהירות בהתנבאות שהיא ב'זה'.

המדרש מבאר כי לשון הוגה – הוא לשון תוגה וצער. יש צער לקב"ה מכך שאנו לא קשורים אליו ואלו הם הפשעים שמדבר עליהם הכתוב. הפרי הארץ מתייחס השבוע לענין הצער והכאב שיש לאדם ועל דרך ההתמודדות עימו. ובענינא דיומא אנו מצויים כעת בעת מלחמה בה יש לאנשים פחדים מהמצב. אי אפשר לומר לאדם – אל תפחד! משום שהפחד הוא מציאות קיימת. אלא צריך לקחת את הפחד ולבחון מהיכן הוא נובע ואז לבדוק כיצד ניתן לעבוד איתו. ישנם ב' אפשרויות להתמודד עם מחשבות של פחד, אפשר לחנוק אותם ולדחוק אותם, ומנגד אפשר לנווט אותם. אם אדם חונק ומדחיק את המחשבות הן לא נעלמות אלא לאחר זמן הן מתפרצות שוב ביתר שאת. הפרי הארץ מלמד אותנו שהמחשבות הן אנרגיה ובמקום שהאדם ישרוף את עצמו עם המחשבות שלו, הוא יכול לנווט אותן ולרומם את עצמו ע"י שמתעל אותן לקשר עם הבורא ית' שזו המטרה שלשמה השתלשלו מחשבות אלו ובאו לעולם.

'ניצור לשונך מרע'... והמשל הוא לרובה שיש לו ניצרה, וכל זמן שהניצרה בפנים אי אפשר לירות, רק כשמוציאים אותה. כמו כן הדיבור של האדם שנראה לקמן בעז"ה מהיכן הוא משתלשל, גם לו יש ניצרה, קרי: שאדם צריך לשמור את פיו לא לדבר מה שלא צריך, ולשחרר את הניצרה רק לדברים שבקדושה. וכן המחשבות נמצאות באדם כל הזמן רק צריך לשים להם ניצרה – כלומר לשלוט עליהן מתי ואיך להוציא אותן ולהשתמש בהן רק להתעלות ולא חלילה להיפך. וכל הנאמר כאן הוא כדי שנצא מנקודת 'אנחה' לדעת שישנה אפשרות כזו לשלוט במחשבות ולנווט אותם לתועלת האדם בזה ובכא.

"לכאורה תמוה ענין הצער ויגון להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש מה שעבר אין. כי מאמר אשרי אדם מפחד תמיד הוא על העתיד, וכן בכל עצב יהיה מותר, וכן טוב ללכת אל בית האבל, שהוא פירוש טעמו באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל ליבו על העתיד אבל להיות מיצר ודואג על העבר מה זה ועל מה זה"...

מק' הפרה"א מה יש להתאבל על חורבן הבית שהרי הוא לכאורה נחלת העבר ומה שהיה היה, וזה לשון המדרש 'יכול על חנינם?' היתכן שהקב"ה מצטער על דבר שכבר אבד מן העולם, מה בעצם טמון כאן? אך כבר הבאנו לעיל 'בכל עצב יהיה מותר', אפשר לבאר כי בכל עצב יש בו יתרון אם יודעים כיצד לעבוד איתו. מסופר על הרה"ק בעל ה'אמרי חיים' זי"ע שבאו לבקש ממנו להתפלל על אדם שחלה ל"ע במחלה, והיה מיצר ודואג מאוד, וכן הרבה להתפלל. לימים באו לבשר לו שאותו אדם נפטר ל"ע, והיה באמצע אמירת תהילים. וכשסיפרו לו, מיד התעשת וחזר לעצמו ואמר: כל עוד יכולנו לפעול בתפילותינו היינו צריכים לדאוג ולבקש, כעת שכבר נגזרה הגזירה, עלינו לקבל דין שמים כי חשבונות שמים הם...

בקרלין היה נהוג לומר הפתגם: **שמחה אינה מצוה ועצבות איננה עבירה, אמנם המקום בו יכולה שמחה להביא את האדם לא יכולה שום מצוה להביאו, וכן להיפך העצבות יכולה להביא את האדם למקומות שאף עבירה לא יכולה להביא אותו...**

"והעצבות היא הקליפה היותר קשה מכולם שהרי הע"ז נקראת על שמה עצביהם כסף וזהב וכן אין לה שייכות עם השי"ת כמאמר הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה".

הבן איש חי מבאר על הפסוק '**עצביהם כסף וזהב**', ואומר כי עיקר העצבות שיש בעולם היא מחמת כסף וזהב, וכל זה משום '**מעשי ידי אדם**', שאנשים חושבים שהם הדואגים והמצליחים בעסקיהם, ואינם שמים על ליבם כי הקב"ה הוא בהשגחה פרטית מופלאה דואג להם לכל מחסורם... וכדי לצאת מהעצבות הזו יש להם ג' עצות. האחת – '**פה להם**' שידברו על כך עם הזולת כדכתיב דאגה בלב איש ישיחנה... ואם אין לאדם אפשרות זו – '**עיניים להם**' שיביטו כיצד אנשים עוברים כל מיני מכאובים ובכל זאת ממשיכים לחיות... ואם גם זה לא עוזר להם יש להם עצה ג' והיא – '**אזניים להם**' ילכו לשמוע דברי חיזוק ואמונה בה'. הפרי הארץ מעמיק יותר בביאור הדברים כדלהלן:

"והנה מאמר חז"ל כאן בבתי בראי כאן בבתי גוואי... (הבתים החיצוניים והבתים הפנימיים). כללא דמילתא שהקליפה הוא מחוץ לפרי נקראת בתי בראי"...

נקדים את המעשה ברה"ק בעל ה'ישמח משה' זי"ע שהיא"צ שלו חל בחודש זה. אצל הישמח משה היתה מוכנה תמיד מזודה בחדרו עם בגדי שבת שברגע שהמשיח יגיע יוכל מיד לקום ולעלות לירושלים ללא שום השתהות. יום אחד נעלם אחד מנכדיו ושעות ארוכות חיפשוהו. לאחר זמן חזר הנכד, ואחד מבני המשפחה נכנס לבשר לו ואמר: 'ב"ה הוא הגיע'... מיד קם ממקומו אחז את המזודה ואמר: סוף סוף נוכל לעלות לירושלים... כ"כ ציפה לבוא הגאולה שלא היה לו ספק שהתכוונו לבוא המשיח...

כוונתו של הפרי הארץ זי"ע בביאור הגמ' הוא שאדם צריך לחיות באופן שיפנים את הדברים ויחיה אותם על אף שכלפי חוץ מתנהג אחרת. **כאן בבתי ביראי** – אם יש לאדם עצבות אך יש לו שליטה עליה ורק חיצונית הוא עצוב כי כואב לו, זו עצבות נכונה ובריאה. לא אומרים לאדם שלא יכאב את כאבו, אך רק בכל זמן שיש לו שליטה על הכאב. אם הכאב מביא את האדם למקום של אמונה הרי שהוא במקום, אך אם הכאב פורץ פנימה ומבלבל את האדם צריך להתנתק ממנו.

"אבל המפרשים פירשו המדרש על דרך ארז"ל כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, והוא דבריהם יכול על מגן כי מה שעבר אין, ת"ל על רוב פשעיה לכן העצבות נקרא על להבא שהיא התשובה באותו מקום שיבנה בית המקדש במהרה בימינו".

מתרץ הפרי הארץ זי"ע, כי מה ששאלנו מקודם מה יש להתאבל על העבר אין זה נכון, משום שהאבל שמביא את האדם לתשובה הוא על שם העתיד שיבנה בית המקדש במהרה בימינו. אך ממשיך להקשות לכאורה 'כל דור שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו', כיצד יתכן דורות שלמים של צדיקים ואנשי מעשה שהיו מתאבלים על חורבן הבית וכי נאמר שנקרא שנחרב בימיהם???

"ובכדי להרחיב דבריהם ולפרש דברי בנין או חורבן ביהמ"ק בימיו, הוא על דרך דברי הזוהר על ואברהם זקן בא בימים וכן אצל דוד המלך ע"ה בא בימים, כי הימים נקראים המידות והזקנה היא למעלה במקום שאין שם התחלקות הימים והמה הביאו והעלו מידותיהם למעלה למקום הזקנה"...

כבר ביארנו כי הקב"ה ברא את העולם בהשתלשלות שמכונה מוחין ומידות. והמוחין נותנים חיות למידות, והמידות הן השתלשלות של אור אין סוף שהוא הקב"ה שמתגלה אלינו על ידי מידותיו ית' המלובשים בגשמי עולם הזה. והאדם צריך לבוא להתקשרות עם הבורא על ידי שמגלה את אותם המידות ומפשיט את המלבושים הללו, ומיד נמשיל לכך משל. ובכן, כשאדם נשלט ע"י מידותיו אזי אין לו מוחין כלומר הוא מפסיד את החיות הזו שהקב"ה שולח לו. אך כשהוא שולט על מידותיו מקבל חיות לנפשו לנצח נצחים. אברהם אבינו ע"ה וכן דהמע"ה עבדו להכיר בכל מידה את הקב"ה שמחיה אותם, ועל כן נקראים שבאו עם כל ימיהם שהם רומזים למידות והגיעו לזקנה – כלומר שהעלו אותן למקום הזקנה שהיא למעלה מן המידות...

דוגמא לדבר: אזעקה – היא התעוררות של פחד שמשתלשלת ממידת הגבורה. יש אדם שיפחד מאוד עד כדי כך שידוע שפחד מוליד פחד, אדם מפחד מאזעקה שהיתה ומושך את הפחד איתו לכל מקום שמא תהיה עוד אזעקה, וממילא הוא חי כל הזמן באזעקה אחת ארוכה. אך הסיבה לכך היא מחמת שלא עבד בפעם הראשונה להעלות את המידה הזו לשורשה. ואמנם בשעת האזעקה המח של האדם 'תפוס' בפחד שמא יפול עליו טיל ח"ו... אך כבר אמר הפסוק: **'כל רודפיה השיגוה בין המצרים'**, **'כל רודף י-ה'**, כל מי שרוצה להדבק בה', יכול לעשות זאת **'בין המצרים'**, כלומר בין אזעקה לאזעקה שיחשוב לעצמו מדוע כעת אין אזעקה? משום שהקב"ה שומר עלינו וממילא מעורר את כח האמונה שיש בו שיוכל להתמודד בעת האזעקה הבאה, ויחשוב שהקב"ה מנווט אותו כל הזמן גם בעת רגיעה, וכל ענין האזעקה היא כדי שיזכור לחיות עם קשר בורא כל הזמן. וזה נקרא להעלות את הפחד ולהפשיט את מידת הגבורה הזו לראות שהקב"ה נמצא שם. והקב"ה בכוונה תחילה קורא לנו באופן זה כדי לתת לאדם את הבחירה או לברוח מהפחד בצורה שלילית ובכך להפסיד גם החיים הרגילים שלו וגם את העבודת ה' שלו, או להפנות את הפחד לאפיקים של אמונה ובכך להעלות את הפחד ואת עצמו ואת כל סביבתו עי"ז. וכן הוא בכאב ויגון שיש לאדם, אם מתעל אותם ושולט עליהם שלא יפילו אותו ליאוש אלא לומד מזה שהקב"ה נותן לו פתח של התעלות לגלות שם את הקשר בורא שיש שם ולהפיק מזה תועלת לעצמו.

כעת גם מובן דברי הירושלמי **'כל דור שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו'**, - כלומר כל אותם צדיקים שעבדו על ימיהם – מידותיהם לגלות בכל דבר את רצון השי"ת הרי שתרמו בזה את חלקם לבית המקדש שיבנה בכ"א. אך מי שלא למד ממידותיו אלא מתעלם מהם הרי כאילו חרב ביהמ"ק בימיו שכן לא מעלה את מידותיו ולא לומד מהם קשר בורא. וכבר הבאנו פעמים מספר את המעשה שבאו לומר לבעל הפרי הארץ זי"ע שישנו אדם שעלה להר הזיתים ותוקע בשופר לאמר הנה הגיע זמן הגאולה. הוציא הפרי הארץ את ראשו מהחלון ואמר: עדיין אין כאן ריח של משיח... ושאלו מדוע היה צריך להוציא את ראשו מהחלון לשם כך? ובאר אחד הצדיקים ואמר: משום שבחדרו של בעל הפרה"א זי"ע כבר היה ריח של משיח... זהו מי שמגיע עם כל ימיו.

[שיעור בפרי הארץ פרשת מטות, נמסר מוצש"ק פר' פנחס תשע"א]

"נקודה למחשבה!"

"הענין הוא ארז"ל אל תהי בז לכל דבר וכן מעשה דרבי אליעזר ב"ר שמעון שנדמה לו אליהו ז"ל לאדם מכוער שאין כמוהו עד שגינה אותו וכו' ואח"כ אמר לו אליהו מוסר עד שקיבל ע"ע שלא לעשות כן"...

בשבוע שעבר הניח הפרה"א זי"ע יסוד והשבוע הוא מפתח אותו יותר. כל מאורע שיש בעולם שאנו מודעים לו – לא נועד אלא בשבילנו, שנלמד ממנו דרך לעבודת השם. כמו שמבארים בשם הבעש"ט הק' על המשנה 'כל נגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו', שנגעים – כלומר, חסרונות שאדם רואה באחרים צריך להפנים שהם - מנגעי עצמו. כלומר, אם מכוונים את האדם משמים שיראה את חברו חוטא, זהו כדי שיבין מזה ששייך הוא ג"כ באותו החטא. וכמו שמצטטים בשם ר' זושא שכשאדם מביט במראה ורואה שהוא מלוכלך, הוא מיד מנקה את עצמו, ורק טיפש יאמר שהמראה היא זו שמלוכלכת... ויתירה מזו אם הקב"ה גלגל לידי מצב שאראה בשני זאת אומרת שאם אני הייתי עובר את החטא הזה אצלי בפועל, אולי הייתי חוטא אף יותר ממנו, ובכוונה תחילה נתן לי הקב"ה את הזכות שלא אכשל על ידי שאראה זאת אצל השני.

אנו צריכים ללמוד את המציאות שלנו דרך המקרים שאנו חווים ומי שחי בשקר עצמי ובהכחשה שהוא לא שייך למקומות פחותים שכאלו, צריך לרחם עליו, כי בסופו של דבר הקב"ה מעביר כל אחד מידה כנגד מידה לראות בדיוק היכן מקומו. כמו שאנו יכולים להתפלל מאוד כשאנו רואים למשל אחד שכועס על הבן שלו, וממש אין אנו מסוגלים לסבול זאת, אולם לאחר כמה דקות בסיטואציה קצת שונה אנו כועסים על ילדינו ושם כבר יש לנו תילי תילים של ביאורים מדוע עשינו זאת ומה זה שונה מההוא... אולם זה נקרא לחיות בהכחשה ובשקר עצמי. בשבוע שעבר הביא הפרה"א את המאמר 'בן זומא ראה אוכלסא בהר הבית ואמר ברוך שברא כל אלו לשמשני', בן זומא לא חיפש להתחמק ממראה עיניו, אלא מכל אחד הוא למד דרך שהקב"ה מראה לו היכן הוא נמצא בעבודת ה'. ולולי רחמי ה' שהגיע לאן שהגיע, הרי שיכל להיות גם אחרת. [וביאר ר' אשר שע"י שחיים במחשבות כאלו הרי שזוכים לתקן גם את החוטא עצמו כי כל נשמות ישראל קשורים זה בזה ואם אחד מעלה את עצמו ע"י מעשי השני הרי שגם לשני יש התעוררות מזה]...

כמו כן אצל ר"א בר"ש שראה את אליהו הנביא, כי באמת מי החליט שאחד צריך להיות יותר יפה מהשני עד שאמר לו כמה מכוער אתה. וזה למדו אליהו, כי צריך לראות בשני את עצמך, כי זה שאחד נאה זה גם חסד ה', ולא בזכות עצמו. ולא זו בלבד אלא אם היה יכול לתקן את מה שההוא צריך לתקן כאן בעוה"ז באמת לא היה אותו אחד כאן. אך אם בכל זאת הוא קיים ז"א שאיני יכול לתקן את החלק שלו בתיקון העולם ומה לי להתגאות עליו, וכפי שנראה כעת את לשון הפרה"א:

"כל הבריות שבעולם עד השלשול הקטן שבים צורך העולם בהם וגדולת הבורא מתגלית בהם יותר מבלתם, שאם היה אפשרי ההתגלות בלתם לא היו נבראים... ואפי' הקליפות ואומות העולם ועונשים הכל לכבודו ית"ש וזהו סוד ומלכותו בכל משלה, וכבודו יתברך שמתגלה בבריה זו אי אפשר אותה ההתגלות מבריה אחרת".

[כולם מן הסתם שמעו חשו והזדעזעו לשמע הסיפור הטראגי שאירע בחו"ל בשבוע שעבר. ממעשה כזה צריכים ללמוד משהו, כי אם אדם נשבר מכזה סיפור מזעזע לא רק שלא עוזר לנשמה לעלות אלא אף אולי עוזר לה לרדת. והחיזוק בעבודת ה' מכזה סיפור, יכול להיות רק ע"י השפת אמת שראינו בשבוע שעבר בפרשת וארא בפרשיות הגלות, מבאר שם השפ"א, שכשאדם בגלות צריך הוא לדעת שמוכן הוא לכל חטא

ועוון ר"ל רק שעדיין לא הגיע לידו לעשות זאת. והפשט בזה שכשהקב"ה לוקח מאדם את הדעת הוא מסוגל להגיע בן רגע לשפל המדריגה ה"י ויציל. אנו צריכים בכל רגע להתפלל ולקוות לרחמי ה', שלא נזיק לאף אחד ושלא יקח מאיתנו את הדעת. כפי שאומרים בשמע קולינו בצום "אל תשליכינו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו". וע"י ההכרה הזו שהקב"ה הוא זה שברחמיו שומר אותנו כל רגע שנהיה 'שפויים', בכח הזה אנו מעלים את המעשה המזעזע הזה ונותנים כח בנשמה של הילד הזה לעלות מעלה מעלה אחר שבזכותו, בזכות שהיה קרבן של כולנו, כיון ששמענו מכך זה שייך אלינו. בזכות זו אנו מודים לה' ומתקשרים אליו בכך שאנו מכירים את רחמיו עלינו, כי בלי רחמי ה' עלינו, לולי ה' עזרתה לי – אני כבר בבחינת רוצח ה"י רק שעדיין לא הגיע לידו. ורק ברחמיו ית' אנו מטפחים את מידותינו הטובות ומתנהגים בלב רחום וחנון אחד לשני].

"והענין הוא אם יראת העונש או יראת בושת או יראת הרוממות".

פעם היתה אצל ר' אשר בבית לטאה, וכולם נבהלו אמר להם: ראו בריה שפילה כזו שאתם נבהלים ממנה, על אחת כמה וכמה שצריך ללמוד מזה לירא מאת ה'. רק שמה' אינכם יודעים לירא ולכן הקב"ה מביא לכם את היראה בצמצום ובסיבה אחרת. וזה מה שכותב כאן הפרי הארץ זי"ע, שבכל דבר שעובר על האדם אם זה שירא מקבלת עונש או שירא מאיזה אדם או יראת הרוממות שמפחד מאיזה אדם חשוב, הרי שהכל הוא כדי שיתעורר מזה לפחד ממלך מה"מ הקב"ה.

"וכן הוא באדם שהוא עולם קטן כלול את הכל בחילוף המחשבה... כיזוע שהמחשבה היא קומה שלימה אם טוב ואם רע ח"ו מתעורר ממנה להשי"ת ב"ה, אם ליראתו או לאהבתו, ובזה היה יודע שלמה המלך ע"ה הלשונות מכל הבריות שבעולם... ודבר זה נוהג אפי' בגדולי הצדיקים ואפי' משה רבינו ע"ה כנגדו היה בלעם דעת דקליפה, כמאמר זה לעומת זה עשה אלקים"...

מוסיף הפרה"א 'נקודה למחשבה', שגם באדם עצמו יש הרבה עבודה עצמית להגיע לדרך ה', דרך המחשבות שלו עוד לפני מה שרואה בחוץ. הלא מחשבתו משוטטת כל הזמן וכל הפחדים שיש לאדם או הבושה וכדומ' הכל צריך להעלות ולהכניס אל הקודש פנימה. לפני שהמחשבה של האדם תוריד אותו לשאול תחתית האדם צריך להעלות את המחשבה שלו קרבן אשה לה'. להתגבר ולהתפלל לה' ולזכור שאין אף אחד מבלתו. ובכל מקום ומידה להודות לה' ולבקש ממנו שלא ינתק ממנו אפי' לרגע.

שלמה המלך ע"ה ידע את כל השפות ואפי' של הדומם והחי, ולפי דברינו אפשר לבאר זאת נפלא, כי שלמה המלך כל הזמן חי בדביקות עם הבורא וחיפש בכל בריה להבין איזה תכלית היא מלמדת אותו בהכרת השי"ת, וכך השיג ע"י ההתבוננות הזו את הרעיון הטמון בכל בריאה וזה הכוונה שידע את לשונם כלומר את מטרותם ושיגם בעולם.

אך צריך לדעת עוד פרט, שכל המחשבות זרות שעוברות באדם שצריך להלחם בהם, אלו מחשבות שעוברות גם בגדולי הצדיקים. ואולי דווקא מי שהוא יותר צדיק יש לו יותר מעברים וניסיונות במחשבה כדי שיעלה אותם בבחינת זה לעומת זה עשה אלוקים. וזה גם מה שמסביר מדוע חשדו את משה רבינו אפי' באשת איש

ר"ל, כיון שחייב הוא שיהיה לו התנגדות כפי ערכו, וזה היה בלעם הרשע שעבר את כל העבירות הללו בפועל ומה שהוא עבר בפועל נלחם משה רבינו במחשבה שלא יכשל שם. וכל זה כדי שיעלה את המחשבות האלו ויתקן אותם. ומעתה אם עוברת לאדם מחשבה זרה לא יבהל כלל אלא יידע שזה במטרה להלחם בה ולהעלותה עי"כ ולתקנה. ומחדש הפרי הארץ שכל זמן שלא נגמרה עליית השכינה כאשר יהיה בזמן משיח צדקנו שיבוא בב"א חייבות כל עליית המחשבות להיות רק במחשבת אדם כשר... ומשל לכך סיפרו שהגיע פעם בעל תשובה למגיד ממעזריטש זי"ע וקבל שלפעמים פוקדות אותו מחשבות מהעבר. אמר לו המגיד משל לאותו בעל בית מרזח שהגיע זמנו לסגור את בית המרזח מחמת שכבר התיישב בדעתו והיה לו די מחסורו. והנה מדי כמה לילות היו באים כמה גויים ודופקים על דלתו ואומרים הב לנו יי"ש. ובשבילם היה צריך להתלבש ולפתוח את הדלת ולומר להם שכאן כבר לא מוכרים יותר יי"ש. כמו"כ אתה אמור להם למחשבות שכבר אין המקום לפרנס אתכם כי אם להעלות אתכם...

"לכן כשאדם רוצה להכניע איזה דבר רע העומד עליו בתחילה צריך להכניע באמת לפני ב"ה מאותו הרע השוכן בעצמו וזהו בטול הרע והמתקת הדינין".

כל החיות והיניקה שיש לרע הוא אך ורק מאת האדם עצמו. כשמפחד או נלחץ ממישהו זה לא כי הלחיצו אותו אלא מפני שהוא נותן לכך שילחיצו אותו. ועיקר המלחמה של האדם היא במחשבתו ורק אחר כך צריך לשים לב לשאר הדברים כי הכל מתחיל במחשבה... וכמו ששאלו את ר' אשר פעם כיצד זה אנו מוצאים אצל דוד המלך ע"ה פסוקים בהם קילל את הסובבים אותו. וענה להם כי בודאי אין הכוונה לאנשים כי הרי דוד המלך חי הכל כסיבה, כפי שמצינו שקיללו אותו והוא אמר, ה' אמר לו קלל... אלא כאן דיבר אל הרע שבתוכו וביקש מה' שיעזור לו להכניע את הרע, שמנסה כל הזמן לינוק ממנו חיות ועי"ז להכחידו מב' עולמות.

וזה מה שביקש דוד המלך קרבה אל נפשי גאלה ורק אח"כ למען אויבי פדני, שקודם כל תבוא גאולה לנפשו כלומר שמחשבתו תהיה דבוקה בה' ע"י שיסיר את כל המחשבות זרות, וממילא מאויבי פדני יהיה לו פדות ושחרור מאויביו אחר שאינם יכולים לשלוט בו כלל.

"כל רדפיה השיגוה – בין המצרים"

אנו נמצאים כעת בימי בין המצרים, תשעת הימים כשהנושא הראשי הוא "בית המקדש". "כל שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו". יש לבאר כאן מהי המשמעות והתוקף של בניית בית המקדש שאנו מכריזין בגלל זה בחריפות שכל מי שלא נבנה בימיו הרי זה כאילו נחרב בימיו.

ביהמ"ק הוא מושג. בביהמ"ק היו מקריבים "עולת תמיד", ועולת תמיד זהו רמז לנקודות בעבודת השם שאנו מדברים מהם כל הזמן בס"ד, שמאז שנבחרנו לעם סגולה, הקב"ה נתן לנו כח להעלות איליו כל דבר שצריך תיקון בבריאה. **עולת תמיד – תמיד להעלות לרבש"ע את הכל.**

יהודי צריך לחיות בדביקות בה', אך יש כאלו שחושבים שלהגיע לדביקות בה' אי אפשר כשאנו מגושמים כ"כ, אלא רק ע"י שמפשיטים את הגשמיות. בשפ"א בפרשת מטות כותב שכל ענין הדביקות בה' הוא דווקא מתוך הגשמיות, להכיר את הרבש"ע בכל מצב שעובר על האדם.

בזמן שבית המקדש היה קיים, היתה כזאת בהירות להכיר את בורא העולם בכל מצב שעובר על האדם. וכיון שלא היה מצב כזה של חוסר דביקות בה', ממילא לא הוצרכו להגיע לחטא. והביאור בזה הוא מהי בעצם המשמעות של חטא? **החטא הוא אינו הבעיה של האדם אלא רק הסימפטום כלומר הסיבה לחוסר דביקותו בה'.** ונקדים לזה הקדמה קצרה:

יש לאדם בעוה"ז מלחמה תמידית בכל רגע נתון לבחור בין ממלכת הקב"ה – להבדיל ח"ו לממלכת עצמו. כשאנו חיים את הקב"ה שהוא מכיון את כל צעדינו, הרי אנו חיים בדביקות. אך יש פעמים שאדם לא מוכן להכניע את עצמו למהלך שהקב"ה קבע לו, וח"ו מתנתק וחושב ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", זה גורם לאדם לחזק את ממלכת עצמו – ממלכת הכפירה. וכבר התבטא אחד הצדיקים ואמר שהדבר הכי אבסורדי שברא הקב"ה בבריאה הוא – שיוכלו לכפור בו... ואז מגיע המצב של החטא.

כשאדם חוטא זה אמנם **חסד עצום** מאת הבורא יתברך להזכיר לאדם, מדוע אינך זוכר שאני מחיה אותך... אם אמנם חושב הנך שתוכל להסתדר לבד, הבה ונראה אם תעמוד בניסיון שמגיע אליך. יוצא א"כ שהחטא הראשוני והאמיתי שאנו מכנים חטא, הוא עוד הרבה לפני שהאדם נופל בניסיון, הוא חוטא בעצם התנתקותו מההכרה שהקב"ה מנהיג אותו. וכשבוחר בהנהגה עצמית חלילה מוכרח הוא לעבור ניסיונות ונפילות שונים עד שיגיע למצב **שיחיה** את שפלותו שאין לו כלל הנהגה. כי אם אמנם הוא כ"כ מצליח בענינו, כיצד קרה הדבר שנפל?! או אם הוא נופל כל הזמן אזי כיצד יש לו הצלחות?! אלא מחייב שהקב"ה הוא המנהיג והוא נותן את ההצלחות.

זהו מה שהבהרנו לעיל – החטא אינו הבעיה של האדם אלא הסימפטום. כי הבעיה של האדם היא ההתנתקות מבורא עולם, והחטא הוא הסיבה שתחזיר אותו על כרחו למציאות הזו.

עפי"ז ניתן גם לבאר פשט בגמ' **"יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו"**. מדוע אדם נופל, כי הקב"ה לא עזר לו. ומדוע לא עזר לו הקב"ה, כי האדם התנתק מחסד הבורא ורוצה להנהיג את עצמו לבד. וע"ז כבר נכתב "אין אני והוא יכולים לדור בעולם". אם היה האדם חי בהכנעה מיד לא היה נצרך לסיבה, אך מכיון שלצערינו אנו נכשלים בזה ולא לומדים לקח, נאלצים אנו לעבור **הרבה** נפילות וניסיונות כדי **שנפנים** את המסר ו**נחיה** את חיות השי"ת בכל מהלך חיינו. ואם אדם לא לומד להתעורר בניסיון הראשון אז הוא "יורד ברמה" ואז צריך הוא לעבור ניסיון בהתאם לרמת ההכרה שלו כעת בבורא עולם לפי מה שפגם... ישנם כידוע ג' דרגות בזה, מחשבה דיבור ומעשה. בפעם הראשונה שאדם מתנתק, נותנים לו ניסיון במחשבה כלומר – דרך המחשבות אם זה מחשבות של פחד ממישהו, או דמיונות, או מחשבות זרות של תאוות וכדומ', ואז אם אדם מתעורר כבר שם אשריו, כי עדיין לא נחשב לו לכלום מאחר ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, ואם לאו צריך לעבור ניסיון בדרגה נמוכה יותר, עד שנצרך ר"ל להגיע לשלב העבירה במעשה כגון כעס, תאוות, הפסד ממון, או חולי ח"ו כל אחד בשמו ובדרגתו.

זהו בנין בית המקדש – זהו חורבן בית המקדש ונבאר: כשאדם חי בהכנעה הוא בונה בכל רגע את ביהמ"ק. כפי שביארנו שביהמ"ק הוא מושג של חיים עם דביקות מושלמת בהשם ע"י הכנעה מוחלטת לעבודתו, ולכן כ"כ הרבה דורות אנו עסוקים בבנין הזה, כיון שכל אחד צריך להעלות את הנקודות השייכות איליו בצורת החשיבה שניתנה לו משמים, לפי שורש נשמתו. וע"י המאמץ של כולם נגיע אי"ה יום אחד לתיקון השלם שאז כל אחד יגיע להשגה בדרך המיוחדת שלו, שה' מלך על כל הארץ, אבל עד אז כל אחד מאיתנו נדרש לתת את החלק שלו כדי שנזכה להגיע לזה.

להגיע לדביקות הזו ניתן אך ורק ע"י חורבן ביהמ"ק, ר' אשר זי"ע מבאר על הפסוק "ויפח באפיו רוח חיים", מהנשימה של האדם מוכח את הדרך בה צריכים אנו לחיות את הבורא, כי בשביל לקבל נשימה חדשה מוכרח האדם להוציא את הנשימה הקודמת, וזה הפשט "בעל כרחך אתה חי" הקב"ה מעביר אותנו מצבים של שפל כדי שדרכם נוכל לחיות את המציאות האמיתית שלנו, ולדוגמא נביא מעשה באדם שהגיע להתייעץ על בנו העשירי שיורד מהדרך, ולא שייך לעשות עימו כלום. וצורת ההסתכלות במעשה כזה וכן מזה יש להסיק לכל מקרה, שכשאדם אינו מכיר בזה שאת תשעת בניו הראשונים הקב"ה גידל וטיפח והביאם לגדולות, וחושב **שהוא** הצליח בהם, גורם לעצמו את ניסיון הבן העשירי, כדי שאז יגיע אותו אדם לפרשת דרכים, או שהוא מוצלח בחינוך ילדים, או שלא. ובמבחן הזה הוא יכול למדוד היכן הוא אוחז בחיים, אם הוא מרגיש מובס ומיואש, כלומר שעד היום הוא הרגיש שהוא ה"בעל הבית" ולא חי כלל את דביקות השי"ת בגידול ילדיו, אך אם הוא במקרה זה מתעורר לחיות שכלום אינו בידי, אלא הקב"ה הוא מנווט אותו גם כשהצליח, אזי רואים שרק מהחורבן הפרטי שלו זכה להגיע לדביקות בהשם. כי הבחירה של האדם לא לגנוב את ההצלחות לעצמו, אלא לגלות את ממלכת השם בבריאה. ואם אינו חי כך הוא אפילו לא נקרא אדם חי, משום שכולו מלא תסכול מהקונפליקט, אם אני מצליחן איך הפסדתי במקרה הזה... אך אם חוזר בתשובה להכיר שכל ההצלחות הם מאיתו יתברך אז מגיע לדביקות ומתחיל לחיות וממילא מתמלא שמחה, וכשאדם מגיע לשמחה הוא יכול לצאת מכל הדינים שלו.

על פי דברינו אפשר גם לפרש את הפסוק "כל רודפיה השיגוה בין המצרים", כשאדם רוצה להגיע להשגה בעבודת השם בדביקות בהשם, יכול אך ורק בבין המצרים, כשרואה את מה שחסר לו ועל ידי כן מתעורר לראות שכל מה שכן יש לו, אינו מעצמו כלל אלא מאת השי"ת, ולכן **"כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו"** משום שהבנין והחורבן לפי מה שביארנו כעת שניהם קשורים בקשר אמיץ, כי רק כשאדם מגיע לחורבן שלו יכול להיבנות מזה וזה נחשב לו שבנין ביהמ"ק נבנה בימיו.

"ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן" ידוע הסיפור בגמ' מהבהמה שנמכרה לגוי ולא רצתה לעבוד בשבת, כי ידע שור קונוה השור יודע מיהו בעליו וחוז' מדבר זה לא מתיחס לכלום. אך ישראל לא ידע עמי לא התבונן, שלא היו כמו הבהמה שמכירה רק את אדוניה ולא מתרגשת מכלום, ישנם עדרים של פרות שכל פרה שייכת לאדם אחר ובשעת החזרה מהמרעה חוזרות כולן וכל אחת הולכת לבית בעליה. כמו"כ אנו צריכים לחיות שבכל דבר יש מנהיג לעולם ורק אותו אנו צריכים לראות בכל מצב.

בספר "אור המאיר" מבאר כמו"כ על המשנה באבות **"כל שרוח הבריות נוחה הימנו"** הכוונה היא לאדם שבכל מצב ובכל אדם שנפגש עימו רואה בו סיבה של התקשרות, ממילא הוא הגורם שרוח הבריות תהיה

נוחה הימנו, ולא הפירוש שהוא חי לפי דפוסי החברה כי אז החברה שולטת עליו... אלא להיפך הוא שולט על האנשים ע"י שמגיע עם כל אחד לדבקות בה' ע"ז רוח הבריות נוחה הימנו. ר' אשר זי"ע בשנותיו הראשונות לימד כל הזמן כיצד להתנתק מאנשים, וכמובן שלא היתה כוונתו שאין אנשים בעולם, אלא לא לתת לאנשים לשלוט על האדם, אלא ללמוד מכל אדם שאינו אלא סיבה להתקשרות בה'.

וברגע שעם ישראל חיים כך, לא רק בני"י אלא כל העולם וכל הנבראים נמשכים אחר שרשם, כפי שהגמ' מבארת שאם הגוים היו מכירים בכח של עם ישראל ואת השפע שמגיע להם ע"י כך, אזי לא היו נותנים להחריב את ביהמ"ק. וה' יעזור שנזכה לצאת מאפילה לאור גדול.

להצטרפות: spinkarebbe@gmail.com

קול ספינקא, חיזוק יומי מכ"ק מרן רבינו שליט"א: - 03-6375936

'קול הלשון', מספר ישיר לשיעורי רבינו שליט"א: 073-2951284

לתרומות: 050-4171897